

Samsun Tarımında Yeni Ufuklar •

SAMTIM

**SAMSUN TARIM
İL MÜDÜRLÜĞÜ**

OCAK 2005 SAYI : 8





SAMTİM



Samsun Tarım İl Müdürlüğü Yayınıdır
Sayı 8, Ocak 2005

Samsun Tarım İl Müdürlüğü Adına

Sahibi

Sadullah KİRENCİ
İl Müdürü

Yazı İşleri Müdürü

Yener GÜNAY
Çiftçi Eğitimi ve Yayım Şube Müdürü

Yayın Kurulu

Dr. Ali KORKMAZ
Yaşar BUDAK
Ali Rıza DEMİRBAŞ
Nihal CANITEZ

Fotoğraflar

Recep YAPINCAK

Kapak Tasarım

Hüseyin KURT

Yazışma Adresi

Tarım İl Müdürlüğü
Çiftçi Eğitimi ve Yayım Şubesi
55060 Samsun

Dizgi/Baskı

Tarım İl Müdürlüğü ÇEY Şubesi

Telefon

0 362 231 37 00/270

Fax

0 362 233 21 63

e-mail

cey@samsuntarim.gov.tr

web

<http://www.samsuntarim.gov.tr>

Samsun Tarım İl Müdürlüğü Yayını Olan
SAMTİM Dergisi *Yaygın Süreli Yayındır*

İçindekiler

Sayfa

Karadeniz Bölgesi Kolza Araştırmaları ve Kolzanın Bölgedeki Potansiyeli	4
Samsun İlinin Sosyo-Ekonomisi	9
Sertifikalı Hububat Tohumluğu Kullanımının Samsun Tarımına Katkıları	11
Samsun'da Sığır Suni Tohumlama Çalışmaları	13
Birlikten Güç Doğar	15
Tarımda Yeni Tekniklerin Yayımında Uygulanacak Yöntemler ve Teknik Personelin Vazifeleri	16
Keçilerde Verim Artışı	17
Bitki Gelişmesini Düzenleyiciler (BGD)	18
Çınarlık Beldesi Tarım Danışmanı Ümit Ömer KAPLAN ile Röportaj	21
Antioksidanlar : Yararlı mı, Zararlı mı?	25
Samsun'da Kivi Üretimi ve Geleceği	26
Yeşilkart İşlemleri	27
Tarım Reformu Çalışmalarının Tarıma Katkısı	28
İL MÜDÜRLÜĞÜNDEN HABERLER	30
tıbbi bitkiler	37
Süs Bitkilerinden	38
Edebiyat Köşesi	39
ev hali	40
Gülmece	41
t@rimnet	42
Personel Hareketleri	43
bilmece-bulmaca	44

www.samsuntarim.gov.tr



SAMTİM

Samsun Tarım İl Müdürlüğü Yayınıdır
Sayı 8, Ocak 2005



Yayın İlkeleri

SAMTİM dergisi Samsun Tarım İl Müdürlüğü tarafından üç ayda bir olmak üzere yılda 4 defa çıkarılan, tarımsal içerikli makalelerin yayınlanacağı bir dergidir. Bu dergide *tüm tarımsal konularda*, araştırma, ve derleme makaleler yayınlanacaktır.

1. Yayınlanacak olan makaleler başka hiçbir yerde yayınlanmamış olacaktır.
2. Yayınlanan makalenin sorumluluğu yazar(lar)ına aittir.
3. Gönderilen makale yayın kurulunca incelenecek, gerekli görüldüğü takdirde anlam ve içeriği değişmemek kaydıyla gerekli düzeltmeler yapıldıktan sonra yayınlanacaktır.
4. Makale yayın sırası yayın kuruluna geliş sırasına göre olacaktır.
5. Makalenin disket kaydı ile bir kopyası yazışma adresine gönderilecektir.
6. Yayınlanan yazılardan dolayı yazar(lar)a telif hakkı ödenmeyecektir.
7. Yayınlanan makalenin yazar(lar)ına 5 dergi gönderilecektir.

Yazım Kuralları

1. Dergi yayın dili Türkçe'dir. Varsa Abstract ve Keywords kısımları İngilizce olmalıdır. Gerekliğinde teknik terimlerin Türkçe karşılığı parantez içerisinde verilmelidir.
2. Gönderilen yazılar Word 6.0 veya daha üzeri bir versiyonda, A4 boyutunda, 11 punto, Times New Roman fontunda ve 1 aralıklı olarak yazılacaktır. Makaleler 4 sayfayı geçmeyecektir.
3. Yazar(lar)ın ismi, ünvanı ve kurumu makale başlığının hemen altında ortalanmış bir şekilde yazılacaktır.
4. Makalede kullanılan kaynaklar metin içinde ilgili kısımda (soyisim, yayın yılı) esasına göre, Kaynaklar kısmında ise alfabetik sıraya göre yazılacaktır.

Reklam Fiyatları

Arka Kapak (Renkli Tam Sayfa)	: 300.000.000 TL
Arka Kapak (Renkli Yarım Sayfa)	: 150.000.000 TL
Kapak İçleri (Renkli Tam Sayfa)	: 150.000.000 TL
Kapak İçleri (Renkli Yarım Sayfa)	: 75.000.000 TL
İç Sayfalar (Renksiz Tam Sayfa)	: 60.000.000 TL
İç Sayfalar (Renksiz Yarım Sayfa)	: 30.000.000 TL

Abone Bedeli : 12.000.000 TL/yıl

Milli ekonominin temeli ziraattır. Bunun içindir ki tarımda kalkınmaya büyük önem vermekteyiz. Köylere kadar yayılacak programlı ve pratik çalışmalar bu amaca ulaşmayı kolaylaştıracaktır.

K. Altınok



Sayın Tarım Dostları

Yeni bir yılda da dergimizin yeni yüzü ile karşınızdayız. Geçen bir yılın muhasebesini yaptığımız ve nereden nereye, nasıl geldiğimiz sorularının cevaplarını aramaktayız. "İki günü birbirine eşit olan ziyandadır" prensibi uyarınca bir önceki günden değil az olmak eşit olmayı bile hata olarak kabul etmekteyiz. Aksi halde çağdaş uygarlık düzeyine ve AB standartlarına ulaşmamız olası değildir. Hatta günümüz dünyasında yer almamız bile.

Geçen bir yıl içerisinde yapmış olduğumuz çalışmalarla ilimiz tarımına ivme kazandırdığımızın bilinci içerisinde de bu yıl kendimize hedefler koyduk. Özellikle Alternatif Ürün, Organik Tarım,

Çiftçi Kayıt Sistemi, DGD, Hasar Tespit Çalışmaları, Suni Tohumlama Özelleştirmeleri gibi uygulamalarda hedeflerimizi çok aştık. Bunların yeterli olmadığını ve önümüzde daha yapmamız gereken çok iş olduğunu biliyoruz. Bunun için gerekli ekip ve azme sahibiz. 2005 yılında da siz tarım dostlarınızın yanında olacağız. Yeni uygulamaya koyacağımız yarışma, TV programları, liflet çalışmaları ve konuk köyler projeleri ile de birebir görüşmelerimizi sürdüreceğiz. Çağdaş tarımsal bilgiye en kısa yoldan ve en kısa zamanda erişim sağlamanıza katkıda bulunacağız. Bu amaca ulaşmamız da sizlerin ilgisi, desteği ve her şeyden önemlisi talebi itici kuvvetimiz olacaktır.

Bu vesileyle Tarım İl Müdürlüğümüzün çiftçiye katkı sağlamak, tarımsal gelişim düzeyini artırmak amacıyla yaptığı çalışmalar esnasında 11 Mart 1998 günü Bafra yolu üzerinde geçirdikleri bir trafik kazası sonucu yaşamını yitiren *Proje ve İstatistik Şube Müdürü Recep ÖNAL, Ziraat Yüksek Mühendisi Tayfun KARAYEL ve Şoför Yusuf İMAMOĞLU*nu rahmetle anıyoruz...

Ürününüzün bereketli ve sağlıklı olması dileğiyle...

Sadullah KİRENCİ
Tarım İl Müdürü

KARADENİZ BÖLGESİ KOLZA ARAŞTIRMALARI VE KOLZANIN BÖLGEDEKİ POTANSİYELİ

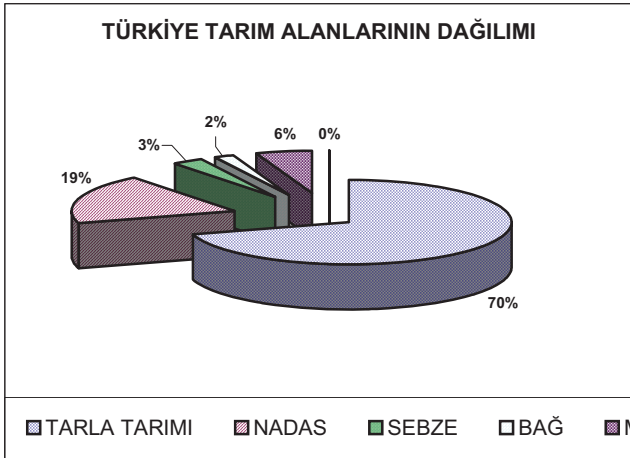
Şahin GİZLENCİ Mustafa ACAR
Mahmut DOK

Karadeniz Tarımsal Araştırma Enstitüsü

A- Giriş

Dünya nüfusunun hızlı bir şekilde artmasına paralel olarak insanların suya ve toprağa olan ihtiyacı da artmaktadır. Bugün hâlâ tarım dominant durumunu muhafaza etmektedir. Ülkemizde 26.351.000 ha alanda tarım yapılmakta olup; bu alanın 18.088.000 ha'ında tarla tarımı, 4.914.000 ha'ında nadas, 799.000 ha alanda sebze tarımı, 525.000 ha'ında bağcılık, 1.425.000 ha alanında meyvecilik ve 600.000 ha'lık kısmında ise zeytincilik yapılmaktadır (Şekil-1).

Şekil-1: Türkiye tarım alanlarının dağılımı.

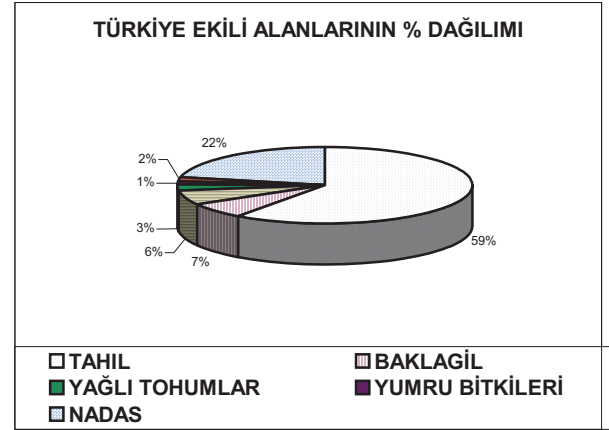


Ülkemizde tarla tarımı yapılan alanları ürün bazında incelediğimizde %59.95 ile tahılların ilk sırada, %6.85 ile baklagillerin ikinci sırada olduğunu bunu %5.92 ile endüstri bitkileri, %2.66 ile yağlı tohumlu bitkiler, %1.38 ile yumru bitkileri, %1.55 ile yem bitkilerinin takip ettiğini ve %21.69'luk kısmın ise nadas alanı olarak ayrıldığını görmekteyiz (Şekil-2).

Ülkemiz toplam tarım alanlarının %7,52'si, ekilen alanların ise %14,64'ü Karadeniz Tarımsal Araştırma Enstitüsünün sorumluluk alanında olan Samsun, Amasya,

Tokat, Ordu, Sinop, Kastamonu, Trabzon, Rize, Giresun, Artvin ve Zonguldak illerinde yer almaktadır. Tablo-2 incelendiğinde; enstitü sorumluluk alanında bulunan 11 ilde ekili tarım alanlarının ürün bazında dağılımının Türkiye geneli ile paralellik arz ettiği görülmektedir.

Şekil-2: Türkiye ekili alanlarının % dağılımı.



Tablo-1: Karadeniz TAE sorumluluk alanında bulunan tarım alanlarının dağılımı

İL ADI	TOPLAM ALAN (ha)	EKİLEN ALAN (ha)	NADAS (ha)	SEBZE (ha)	MEYVE (ha)
SAMSUN	409,545	283,300	17,241	43,596	65,408
AMASYA	221,535	196,040	14,803	6,838	3,854
TOKAT	323,086	267,106	24,036	18,362	13,582
ORDU	256,950	83,532	-	2,293	171,125
SİNOP	117,017	75,852	33,762	3,866	1,537
KASTAMONU	215,337	165,454	38,264	4,814	6,805
TRABZON	107,593	38,780	-	2,337	66,476
RİZE	54,478	1,295	-	1,071	52,112
GİRESUN	162,181	49,581	8,000	3,435	101,165
ARTVİN	30,035	13,810	76	1,348	14,801
ZONGULDAK	83,680	58,397	2,400	4,070	18,813
TOPLAM	1,981,437	1,235,147	138,582	92,030	515,678

Tablo-2: Karadeniz TAE sorumluluk alanında bulunan ekim alanlarının dağılımı

İL adı	Tahıllar	Baklagil	Endüstri bitkileri	Yağlı tohumlar	Yumru bitkiler
SAMSUN	196,856	33,074	35,987	11,841	3,163
AMASYA	145,629	10,913	19,418	3,750	15,166
TOKAT	181,272	43,829	24,478	513	8,763
ORDU	72,893	546	-	-	9,560
SİNOP	66,284	4,022	1,721	-	1,491
KASTAMONU	141,246	6,043	8,084	-	5,597
TRABZON	27,435	965	1,272	-	8,789
RİZE	868	185	-	-	242
GİRESUN	43,662	3,005	290	-	1,399
ARTVİN	7,491	904	14	-	1,434
ZONGULDAK	56,076	1,112	-	47	794
TOPLAM	939,712	104,598	91,264	16,151	56,398

Yağlı tohumlu bitkiler ekim alanlarının, ekili tarım alanları içerisindeki payının gerek ülkemizde gerekse enstitü sorumluluk alanındaki illerde çok düşük olması düşündürücüdür. Çünkü ülkemiz ham yağ ve

yağlı tohum üretiminin yetersiz olması sebebiyle, her geçen gün ham yağ ve yağlı tohum ithalatımız artış göstermektedir. Bugün bitkisel yağ sanayimizin, dolayısıyla ülke ekonomimizin önemli problemleri içerisinde yer almaktadır. Üretim artışının talepteki artış hızını yakalayamaması; Türkiye'yi hem yağ hem de yağlı tohum ithalatçısı haline getirmiştir. 1993 yılındaki 388 milyon dolarlık yağ ve yağlı tohum ithalatı 1998 yılında 636 milyon dolara, 2002 yılında 813 milyon dolara ulaşmıştır (Tablo-3). Nüfusun giderek artması yağ tüketimindeki artışı da beraberinde getirecek ve üretim aynı seviyede kalırsa ithalattaki artış kaçınılmaz olacaktır. Mevcut yağlı tohumlu bitkilerde ham yağ ve yağlı tohum açığımızı kısa vadede kapatmamız söz konusu değildir. Alternatif yağlı tohumlu bitkilere yönelmek gerekmektedir. Bu konuda akla gelen ürünlerden birisi de kolzadır.

Tablo-3: Türkiye Rafine Yağ Tüketimi (2002)

1-Gelişmiş Ülkelerde kişi başına yağ tüketimi	24 kg
2-Türkiye'de kişi başına yağ tüketimi	17.55 kg
3-Türkiye Nüfusu	67 milyon
4-Türkiye'nin gıda maddesi olarak yağ ihtiyacı (2x3)	1.176.000 ton
5-Türkiye'nin bitkisel yağ üretimi (rafine)	480.473 ton
6-Türkiye'nin bitkisel yağ açığı (4-5)	695.527ton
7-Rafine yağ iç piyasa fiyatı	1.17 \$
8-Toplam yağ açığının iç piyasa değeri (6x7)	813.766.000 \$
9-1 \$ = 21.07.2003	1.410.000 TL
10-Toplam bitkisel yağ üretim değeri	562.153.000 \$
11-İç piyasa değerinin \$ karşılığı	1.375.919.000 \$

Kolza yağı mevcut bitkisel yağlar içerisinde en fazla doymamış yağ oranına sahiptir. Özellikle yüksek oranda oleik asit içermesi ve linoleik asit oranının 20'den yüksek olması yemeklik olarak iyi kalitede olduğunu göstermektedir. Bu yağ, kaynama noktasının yüksekliği (238°C) ile iyi bir kızartma yağı, E vitaminince zengin olması dolayısı ile de kaliteli bir yemeklik yağdır. Kolza bitkisi ise üretimi kolay ve geleneksel tahıl üretiminde kullanılan mekanizasyon ile ilave bir masraf istemeksizin yetiştirilebilmesi bakımından ekonomik bir bitkidir.

B- Karadeniz Bölgesinde Yapılan Kolza araştırmaları

1- Yazlık ve Kışık Kolza Çeşit Adaptasyon Çalışmaları

Karadeniz TAE'nde kolza çalışmaları 1996 yılında iki yazlık (Pactol ve Briol), 5 kışık (Eurol, Bristol, Capitol, Kintol ve Coctail) kolza çeşidiyle adaptasyon çalışması şeklinde başlamıştır. Adaptasyon çalışması 1996-1998 yılları arasında Karadeniz Bölgesi sahil kuşağını temsilen Enstitü deneme arazisinde ve Geçit bölgeyi temsilen Amasya Gökhöyük Tarım İşletmesi Müdürlüğü arazisinde yürütülmüştür. Çalışma sonunda yazlık çeşitlerden sahil kuşağında Pactol' den 115 kg/da ve Briol' den 111 kg/da, Geçit bölgesinde Pactol' den 155 kg/da ve Briol' den 139 kg/da verim alınmıştır. Kışık çeşitlerin verimleri ise sahil kuşağında 180-365 kg/da arasında geçit bölgesinde 162-282 kg/da arasında bir değişim göstermiştir. Adaptasyon çalışmaları neticesinde yazlık çeşitlerin verimlerinin çok düşük olduğu, yetiştirici yönünden ekonomik olmadığı tespit edilmiş ve kışık çeşitler üzerinde agronomi çalışmalarına başlanılmıştır. İlk olarak kolzada en uygun sıra aralığı konu olarak seçilmiştir.

2- Kışık Kolzada Sıra Aralığı Çalışmaları

Ülkemizde kolza için en uygun sıra aralığının tespiti ile ilgili birkaç araştırma yapılmış fakat bir görüş birliği ortaya konulamamıştır. Bazı araştırmacılar kolza için en uygun sıra aralığını 30 cm, bazıları da 40 cm olarak bildirmişlerdir. Samsun ekolojik şartlarında farklı sıra aralıklarının kışık kolza çeşitlerinde verim ve verim unsurları üzerine etkisini ortaya koyabilmek ve en uygun sıra aralığını saptamak amacıyla orta Karadeniz sahil kuşağında kolza için en uygun sıra aralığının belirlenmesi denemesi 1998-2002 yılları arasında Karadeniz Tarımsal Araştırma Enstitüsü uygulama tarlasında yürütülmüştür. Araştırmada üç kışık kolza çeşidi (Capitol, Eurol ve Bristol) ve üç farklı sıra aralığı (20, 30 ve 40 cm) denenmiştir.

Çalışmada, bin tane ağırlığı, bitki boyu, dal sayısı, gövde çapı ve tane verimi incelenmiştir. Çalışma sonunda her bir çeşitte,

ele almış olduğumuz her bir karakter için yıllar arasında farklılık önemli ($P < 0.01$) bulunmuştur. Tane verimi bakımından en yüksek verim Capitol de 262 kg/da, Eurol de 321 kg/da ve Bristol de 360 kg/da ile her üç çeşitte de 20 cm sıra aralığından elde edilirken; en düşük verimler Capitol'de 189 kg/da, Eurol' de 263 kg/da ve Bristol' de 263 kg/da ile 40 cm sıra aralığından elde edilmiştir (Gizlenci ve ark. 2003).

Starner ve ark. (2002) ABD'de yürütmüş oldukları bir araştırmada 15-30-45-60-75-90 sıra arası mesafelerinin kanolanın verimi üzerine etkilerini araştırmışlardır. Araştırma sonucunda en yüksek verimi 2898 kg/ha ile 15 cm sıra aralığından elde etmişlerdir. Sıra aralığı genişledikçe verimin düştüğünü tespit etmişlerdir. Morrison ve ark. (1990) Güney Manıtaba'da yürütmüş oldukları bir çalışmada kanolada 15 ile 30 cm sıra aralıkları ile 1.5, 3.0, 6.0, ve 12 kg/ha tohum miktarlarının kanolanın büyüme kriterleri üzerine olan etkilerini araştırmışlardır. Yaklaşık olarak bütün tohum miktarlarında kuru madde oranı, yaprak alan indexi, 15 cm sıra aralığında yetiştirilen kanolada 30 cm sıra aralığında yetiştirilen kanolaya oranla daha yüksek olduğunu tespit etmişlerdir. 15 cm sıra aralığında yetiştirilen kanolanın 30 cm sıra aralığında yetiştirilen kanolaya oranla daha yüksek bitki büyüme oranına ve daha fazla net asimilasyon oranına sahip olduğunu tespit etmişlerdir. Karadeniz Tarımsal Araştırma Enstitüsü tarafından ve yurt dışında farklı araştırmacılar tarafından da yürütülen kolza da sıra aralığı çalışmalarında sıra aralığı genişledikçe verimin düştüğü tespit edilmiştir. Potter, Kay and Ludwig (1999) başarılı bir kolza yetiştiriciliği için kolzada sıra aralığı 15-18 cm olması gerektiğini bildirmişlerdir.

Başarılı bir kolza yetiştiriciliği için sıra aralığının dar tutulmasını sadece verim ile sınırlandırmamak gerekir. Çünkü sıra aralığı genişledikçe kolzada gövde çapı kalınlaşmaktadır. Bu özellik kolzada istenmeyen bir durumdur. Hasat esnasında biçerdöver için sorun teşkil etmekte ayrıca ikinci ürün için kolzanın hasat kalıntısı da çiftçi için büyük bir sorun teşkil etmektedir.

3- Kışlık Kolzada Ekim Zamanı Çalışmaları

3.1. Karadeniz Bölgesi Sahil Kuşağı Ekim Zamanı Çalışmaları

Samsun ekolojik şartlarında farklı ekim zamanlarının kışlık kolza çeşitlerinde verim ve verim unsurları üzerine etkisini ortaya koyabilmek ve en uygun ekim zamanını saptamak amacıyla araştırma Orta Karadeniz sahil kuşağında yer alan Samsun ili Karadeniz Tarımsal Araştırma Enstitüsünde 1998-2002 yılları arasında yürütülmüştür. Deneme üç kışlık kolza çeşidi ile (Capitol, Eurol, Bristol), yedi farklı ekim zamanında (20 Eylül, 30 Eylül, 10 Ekim, 20 Ekim, 30 Ekim, 10 Kasım, 20 Kasım) yürütülmüştür. Çalışmada bin tane ağırlığı (gr), bitki boyu (cm) ve verim (kg/da) değerleri incelenmiştir. Her üç çeşitte de en yüksek tane verimleri Bristol'de 334 kg/da, Capitol 'de 315 kg/da ve Eurol'de 345 kg/da ile ilk üç ekim zamanından elde edilmiştir. En düşük verimler ise Bristol'de 172 kg/da, Capitol 'de 148 kg/da ve Eurol'de 173 kg/da ile son ekim zamanlarından elde edilmiştir. Çalışma sonunda kolzadan ekonomik bir verim alınabilmesi için 20 Eylül ile 20 Ekim tarihleri arasında yapılmalıdır. Bunun sebebi sahil kuşağında 20 ekime kadar olan ekimlerin iyi bir çıkış ve gelişme göstermesi; 20 ekim tarihinden sonra yapılan ekimlerde homojen bir çıkış olmaması, bitkinin kışa 4-6 yapraklı rozet dönemi dediğimiz dönemde girememesi dolayısıyla vegetatif gelişmenin yavaşlaması, buna bağlı olarak verimin düşmesidir.

3.2. Karadeniz Bölgesi Geçit Kuşağı Ekim Zamanı Çalışmaları

Farklı ekim zamanlarının kışlık kolza çeşitlerinde verim ve verim unsurları üzerine etkisini ortaya koyabilmek ve en uygun ekim zamanını saptamak amacıyla yapılan bu araştırma, Orta Karadeniz'in Geçit Bölgesinde yer alan Amasya'nın Merzifon ilçesinde 1998-2001 yılları arasında yürütülmüştür. Materyal olarak *B. napus* L. türüne ait üç kışlık kolza çeşidi (Capitol, Eurol ve Bristol) kullanılmıştır. Altı farklı ekim zamanı (20 Eylül, 30 Eylül, 10

Ekim, 20 Ekim,30 Ekim ve 10 Kasım) konu olarak alınmıştır. Çalışmada bin tane ağırlığı (g), bitki boyu (cm) ve verim (kg/da) değerleri incelenmiştir. Her üç çeşitte de en yüksek tane verimleri Bristol'de 340 kg/da, Capitol 'de 360 kg/da ve Eurol'de 386 kg/da ile ilk üç ekim zamanından elde edilmiştir. En düşük verimler ise Bristol'de 91 kg/da, Capitol 'de 84 kg/da ve Eurol'de 121 kg/da ile son ekim zamanlarından elde edilmiştir. Bu çalışmanın sonunda geçit bölgelerinde kolzadan ekonomik bir verim alınabilmesi için 20 Eylül ile 10 Ekim tarihleri arasında mutlaka ekimin yapılması gerektiği tespit edilmiştir. Bazı yıllarda yağışların geciktiği durumlarda her ne kadar kolza zamanında ekilmiş olsa dahi mutlaka sulama yapılmalı ve ürünün kışa 4- 6 yapraklı rozet dönemi dediğimiz dönemde girmesi sağlanmalıdır. Aksi taktirde 4-6 yapraklı rozet dönemi dediğimiz dönemde girememesi, bitkinin kışa iki yapraklı kotiledon dönemindeyken girmesi ve aşırı soğuk ve don olaylarından zarar görmesi söz konusudur. Diğer bir husus ise eğer kolza ekimine karar verilmiş ise, buğday hasadından sonra gölge tavına ana sürüm yapılmalı ve Eylül ayında düşecek olan ilk yağışlardan sonra yardımcı toprak işleme yapılmalı kolza ekilmelidir.

4- Kışık Kolzada Tohum Miktarı, Azot Dozu Çalışmaları

4.1. Karadeniz Bölgesi Sahil Kuşağı Tohum Miktarı, Azot Dozu Çalışmaları

Samsun'da yürütülen "Kanolada uygun N dozu ve tohum miktarının tespiti" çalışmasında Capitol, Eurol ve Bristol çeşitleri kullanılmıştır. N dozları olarak 5 kg/da, 10 kg/da, 15 kg/da ve 20 kg/da saf N dozları; tohum miktarı olarak da dekara 600 g, 800 g, 1000 g ve 1200 g/da tohum miktarları alınmıştır. Denemede bitki boyu, bin tane ağırlığı ve dekara tane verimi değerleri incelenmiştir. Sonuç olarak Orta Karadeniz Sahil bölgesinde üç yıl yürütülen bu çalışma sonunda kolza için en uygun azot dozunun 14 kg/da, en uygun tohum miktarının ise 1000 gr/da olması gerektiği sonucuna varılmıştır.

4.2. Karadeniz Bölgesi Geçit Kuşağı Tohum Miktarı, Azot Dozu Çalışmaları

Bu çalışma Orta Karadeniz'in Geçit bölgesinde yer alan Amasya'nın Merzifon ilçesinde 1998 ve 2000 yıllarında yürütülmüştür. Azot dozu tohum miktarı çalışmasında üç kolza çeşidi (Capitol, Eurol, Bristol), dört farklı azot dozu (5 , 10, 15, 20 kg/da saf azot) ve dört farklı tohum miktarı (600, 800, 1000, 1200 g/da tohum) konuları ele alınmıştır. Denemede bitki boyu, bin tane ağırlığı ve dekara tane verimi değerleri incelenmiştir. En yüksek tane verimi, çeşit olarak bristol, azot dozu olarak 15 kg/da ve tohum miktarı olarak ta 1000 g/da olan uygulamalardan elde edilmiştir.

5- İç Anadolu Ve Geçit Bölgelerinde Yağlı Tohumlu Bitkiler Üretiminin Geliştirilmesi Olanakları

Bu çalışma Karadeniz'in sahil ve iç Geçit bölgelerindeki çeşitli lokasyonlarda 2000-2001 ve 2001-2002 yılları arasında yürütülmüştür. 2000-2001 yıllarında 7 kışık çeşit (Ariana, Bristol, Capitol, Eurol, Honk, Honsen ve Tarok) ve iki lokasyonda (Merzifon ve Bafra) yürütülmüştür. 2001-2002 yıllarında ise kolza denemeleri 5 kışık çeşit (Captain, Carolus, Capitol, Bristol ve Eurol) ve tek lokasyonda (Bafra) yürütülmüştür. Denemelerde verim ve bazı verim unsurları incelenmiştir. Elde edilen verilerin incelenmesinden sonra kolza çeşitlerinden Bristol, Eurol ve Capitol'un hem sahil bölgesinde ve hem de iç geçit bölgesinde en uygun çeşitler olduğu tespit edilmiştir.

6- Enstitüde Devam Etmekte Olan Kolza Çalışmaları

- 6.1. Karadeniz Bölgesinde yetiştirilen kolzalarda kendileme ve floradaki yakın akraba türlerle melezlenme sonucu oluşabilecek erüsik asit ve glikosüenalat miktarlarının araştırılması*
- 6.2. Orta Karadeniz Sahil Bölgesinde Kolzadan Sonra Mısır ve Soya İçin En Uygun Toprak İşleme Yönteminin Belirlenmesi*

6.3 Karadeniz Bölgesinde Kolza ve Soyanın,
Buğday ve Mısır ile Ekim Nöbeti
İçerisinde Araştırılması

6.4. Ülkesel Kanola Adaptasyon ve Yetiştirme
Tekniği Çalışmaları

Karadeniz TAE 1996 yılında başlayan ve halen devam etmekte olan çalışmaların neticesinde kolza konusunda Türkiye genelinde en kapsamlı bilgi birikimine sahip enstitü konumuna gelmiştir. Bu sebeple Türkiye kolza çalışmalarının koordinatörlüğü Karadeniz TAE'ne verilmiştir. Enstitü tarafından 2004 yılı içerisinde 'Ülkesel Kolza Entegre Ürün Yönetimi' ön proje teklifi hazırlanarak Türkiye genelinde tüm enstitülerde yürütülen kolza çalışmaları tek proje altında toplanmış, liderliği Karadeniz TAE tarafından üstlenilmiştir.

7- Karadeniz Bölgesi Kolza Üretim Potansiyeli

Yukarıda belirtilen çalışmalar neticesinde kışlık kolzanın bölgemiz şartlarına iyi adapte olduğu ve verim bakımından da tatminkar olduğu tespit edilmiştir. Bugün ülkemizde yaklaşık 700.000 ha alanda 900 bin ton yağlı tohum üretimi söz konusudur bu da 480.473 ton rafine yağa denk gelmektedir. Oysa Türkiye'de tüketilen ham yağ ve yağlı tohum miktarı 2002 yılı itibarı ile rafine olarak 1.176.000 ton dur. Tüketimi yapılan 1.176.000 ton rafine yağın 480.473 ton luk kısmı üretimle karşılanırken, ihtiyaç duyulan 695.527 ton rafine yağ karşılığında ise 1.329.912 ton ham yağ ve yağlı tohum ithal edilmiştir. Karadeniz TAE sorumluluk alanındaki 11 ilin toplam alanı 1.981.437 ha olup, bunun 1.235.147 ha'lık kısmı ekilen tarla arazisi olarak değerlendirilmektedir. 1.235.147 ha ekilen tarla arazisininin 746.000 ha'lık kısmı ise Samsun, Amasya ve Tokat illeri sınırları içerisinde yer almaktadır. Bu alanın 530.000 ha'lık kısmında kısmın da Tahıl ekimi yapılmaktadır. 530.000 ha tahıl alanınının 300.000 ha'ında buğday kolza münavebesi uygulandığında ortalama 300 kg/da verim hesabı ile 900 bin ton yağlı tohum elde edilebilir. Kolza tohumlarında ortalama %38-42 arasında ham yağ içermektedir. 900 bin ton üründen ortalama

%40 ham yağ içeriğinden 360 bin ton ham yağ, bundan da yaklaşık olarak 320 bin ton rafine yağ elde edilebilir. Elde edilebilecek olan 320 bin ton rafine yağ ise ülke ihtiyacımız olan 695.527 ton rafine yağın %46'sına tekabül etmektedir.

8. Sonuç ve Öneriler

2002 yılı itibarı ile dünya yağlı tohum ekim alanı 182 milyon 669 bin ha üretimi 307 milyon 812 bin ton olup; dünya yağlı tohum ekiliş alanınının %11'i, dünya yağlı tohum üretiminin %12' si kolzadır. Oysa ülkemizde 200 ha alanda 2200 ton kolza üretimi mevcuttur. Yapılan bütün çalışmalar göstermiştir ki kolza ülkemiz ve bölgemiz şartlarına uyum sağlayabilen yüksek verim veren bir yağlı tohumlu bir bitkidir. Bu sebeple ülkemizde ve bölgemizde kolzanın üretimi teşvik edilmeli ve ekim alanı hızlı bir şekilde arttırılmalıdır.

Kaynaklar

- Anonymous. 2001.** Tarımsal Yapı ve Üretim.
- Gizlenci, Ş. , A. Üstün, M. Torun, 2001.** Alternatif Bir Yağ Bitkisi Kolza ve Önemi. Türktarım. Tarım ve Köyişleri Bakanlığı Dergisi., Sayı: 147. Sayfa No : 54-57.
- İlisulu, K. 1980..** Kolza ekonomik değeri, ülkemizde üretici, sanayi yönünden durumu ve üretim alanlarının arttırılması için gereken önlemler. Çukurova 'da Yağ Bitkileri Üretim Sorunları 4-5 Eylül 1980,s. 105 Adana
- Yurtsever N. 1984.** Deneysel İstatistik Metodlar. Tarım ve Köyişleri Bakanlığı Yayınları, Genel Yayın No:121 Anakara
- Potter T.D. ; J.R. Kay, I.R. Ludwig, 1999.** Effect of Row Spacing and Sowing Rate on Canola Cultivars with Varying Early Vigour " New Honzons for an old crop" Proceedings of the 10th Int.Rapeseed Congress. Canberra. Australia 1999
- Burton, L. J., B.K. Hanson 2003.** Row Spacing Interactions on Spring Canola Performance in the Northern Great Plains. Agronomy Journal 95: 703-708. American Society of Agronomy.

SAMSUN İLİNİN SOSYO-EKONOMİSİ

Mustafa ALTINDEĞER

Ziraat Mühendisi

Samsun Tarım İl Müdürlüğü

Sosyo-ekonomik gelişmişlik düzeyi sıralamasında 5. sırada yer alan Karadeniz Bölgesi ,yaklaşık 8.4 milyon nüfusu ile yine ülkenin en çok nüfusa sahip 5. bölgesidir. 18 İlden oluşan bölgede, 1 milyon üzeri nüfusa sahip tek il Samsundur. (1.209.137). Diğer 17 ilin nüfusu 1 milyon eşliğinin altındadır. 1990-2000 döneminde Karadeniz de Yıllık ortalama nüfus artış hızı (binde 3.65) oldukça düşüktür. Şehirleşme oranı (%49.03) itibariyle ülke ortalamasından (%64.9) düşük olan Karadeniz, nüfus yoğunluğu(73) itibariyle de Türkiye ortalamasının (88) altındadır. Sosyo-ekonomik kriterleri açısından baktığımızda Eğitim ,sağlık, organize sanayi bölgesi parsel adedi, imalat sanayi iş yeri adedi, GSYİH'ya katkı, altyapı yatırımlarından içme suyu, TCK asfalt kara yolu gibi göstergelerle, refah göstergelerinin tamamı itibariyle ki bu göstergelerden :10 bin kişiye düşen otomobil sayısı, 1Mwh fert başına düşen elektrik tüketimi ve telefon kontur sayısı açısından hep 5. sıradadır. Bu yüzden Karadeniz bölgesi Türkiye'nin köylüsü konumundadır.

Samsun genel olarak yüksek bir gelişme potansiyeline sahip, ekonomik faaliyetlerde tarım sektörünün ön planda olduğu, genellikle il ve bölge ölçeğinde üretim yapan sanayi kuruluşlarının yer aldığı, küçük ve orta ölçekli tesislerin yoğun olarak bulunduğu ve sosyo-ekonomik gösterge değerlerinin ülke ortalamalarına yakın olduğu orta derecede gelişmiş illerden biridir. Samsun 1.209.137 nüfusuyla 81 il içinde 14. sıradadır. Yıllık ortalama nüfus artış hızı %04,04 ile 62. sıradadır. Tarım iş kolunda çalışanların toplam istihdama oranı %63,37 ile Türkiye'de 37. sıradadır. Samsunda okur yazar oranı %86.21 ile gelişmişlik performansına göre 47. sıradadır. Bebek ölüm oranı ise %048 dir. Türkiye de ise bu oran %043 tür.

Sosyo-ekonomik gelişmişlik düzeyi sıralamasında 81 il içinde ilk 3 sırayı İstanbul, Ankara, İzmir almaktadır. Samsun bu sıralamada 32., Muş ise 81. sıradadır. 2000 Yılı iller itibariyle sektörel Gayri Safi Yurt İçi sıralaması (1987 sabit fiyatlarıyla)'na bakıldığında tarım sektöründe Manisa ili 1., samsun 12. olup; 390.435x10⁶ TL ile ülke içindeki payı 2.45 dir. Gelişmişliğin en önemli ölçütlerinden biri olan sanayi sektörüne baktığımızda İstanbul, İzmir, Kocaeli ilk üç sırayı paylaşırken 315.196x10⁶ TL ile Samsun 21. sıradadır. Ülke içindeki payı ise %0,93 tür. Hizmet sektöründe ise Samsun 15. sıradadır. Sıralamalar Samsun'un sanayileşmemiş, daha ziyade üretimin tarım ağırlıklı olduğu kent havası çizmektedir. 2000 Yılı iller itibariyle kişi başına GSYİH sıralamasına baktığımızda (1987 sabit fiyatlarıyla 10³ TL) Kocaeli ilk sırayı almakta olup; Samsun 1.435 TL ile 33. sırada yer almaktadır. Türkiye ortalaması ise 1.761 TL dir. 2000 yılı itibariyle büyüme hızlarına bakıldığında Samsun'un yıllık ortalama büyüme hızı %2.7 iken, Karadeniz Bölgesinin %2.9 , Türkiye'nin ise % 3.6 dır. Samsun Türkiye ortalamasının altında olduğu gibi bölge ortalamasının da altındadır. 1987 Yılında Samsun GSYİH sıralamasında 37. sırada iken 2000 yılında 33. sırayı almıştır.



İlçelerin sosyo-ekonomik gelişmişlik sıralamasının oluşturulmasında farklı gelişmişlik düzeyindeki ilçe gruplarının

belirlenmesi , bölgeler arası gelişmişlik farklarının azalmasına yönelik çalışmalara ışık tutmaktadır. Bu amaçla ülkemiz farklı gelişmişlik düzeyinde 6 ayrı ilçe grubuna ayrılmıştır.

Türkiye’de sosyo- ekonomik gelişmişlik sıralamasında ilk üç sırayı Bursa,adana ve Antalya Büyük Şehir Merkez ilçeleri almaktadır. Samsun Merkez İlçe 872 ilçe içinde 25. sıradadır. Aşağıdaki tabloda samsun merkez ilçe ve diğer 14 ilçenin sosyo-ekonomik gelişmişlik sıralaması ve grubu verilmiştir.

Tabloda Samsun merkez ilçe ve diğer 14 ilçenin sosyo-ekonomik gelişmişlik sıralaması ve grubu verilmiştir. Samsun merkez ilçe 2. gruba dahil edilmiş olup;Türkiye genelinde bu gruba dahil olan ilçelerin temel karakteristiği de ekonomik faaliyetlerin tarım ve hizmetler sektöründe yoğunlaşmış olması ile birlikte küçük ve orta ölçekli sanayiler de gelişmiştir. Samsun merkez ilçede tarım sektöründe çalışanların oranı %25.31 dir. 872 ilçe içindeki sıralamaya göre merkez ilçe tarımsal açıdan sosyo-ekonomik sıralamada 850. sıradadır. Şehirleşme oranı merkez ilçede %83.7 ile Türkiye ortalamasının (%64.9) üzerinde olmasına rağmen tarımsal nüfus oranının yüksekliği de dikkat çekicidir.

İlçelerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Grupları

İlçe	872 ilçe içinde gelişmişlik sıralaması	Gelişmişlik grubu
Merkez	25	2
Ondokuzmayıs	168	3
Bafra	204	3
Tekkeköy	226	3
Çarşamba	282	3
Terme	436	3
Ladik	459	3
Havza	523	4
Kavak	575	4
Yakakent	581	4
Alaçam	645	4
Vezirköprü	710	5
Salıpazarı	761	6
ayvacık	789	6
Asarcık	796	6

Ondokuzmayıs, Bafra, Tekkeköy, Çarşamba, Terme , Ladik ise 3. dereceden gelişmiş ilçeler grubundandır. Bu ilçelerin genel karakteristiği tarımsal faaliyet içinde endüstriyel bitkiler üzerinde yoğunlaşmış olmasıdır. Bu ilçeler içinde tarım sektöründe çalışanların oranı açısından Terme ilçesi %80.29 ile en yüksek tarımsal istihdama sahiptir. Tarımsal istihdam sıralamasında ilçeler içinde 271. sıradadır. Şehirleşme oranı bu grup içinde %53.33 ile Bafra en yüksek orana sahip iken %29.86 ile Tekkeköy en alt sıradadır.

Havza , Kavak, Yakakent, alaçam ilçeleri ise 4. dereceden gelişmiş ilçeler grubunda bulunmaktadır. Bu grup sosyo-ekonomik gelişmişlik düzeyini yansıtan değişkenlerin tamamında ülke genel ortalamalarından daha düşük değerlere sahiptir. Nüfusun önemli bir kısmı köylerde yaşamaktadır. Şehirleşme oranı düşüktür. Doğurganlık oranının yüksek olduğu bu gruptaki ilçeler göç verdiklerinden yıllık nüfus artış oranları da düşüktür. Bu ilçelerde istihdamın sektörel olarak dağılımı tarım ağırlıklı (%79) olmaktadır.

Vezirköprü ilçesi 5. dereceden gelişmiş ilçe olup; 4. dereceden gelişmiş ilçeler gibi tüm göstergeler itibariyle ülke ortalamalarının altında değerlere sahiptir. Vezirköprü, tarım ağırlıklı ekonomiye sahip olmakla beraber , tarımsal verimlilik düşüktür. Diğer bir ifadeyle tarımsal karakterlerin yaygınlığı tarımsal üretim göstergelerine yansımaktadır.

Salıpazarı, Ayvacık ve Asarcık ilçeleri 6. dereceden gelişmiş ilçeler grubundadır. Gelişmişlik düzeyi görece olarak düşük olan bu gruptan yoğun olarak göç yaşanmaktadır. Tarım ağırlıklı bir yapı mevcuttur. Ayrıca yüksek doğurganlık oranına paralel olarak bebek ölüm oranı da yüksektir.

Kaynaklar

1. İller ve Bölgeler İtibariyle GSİH'daki Gelişmeler (1987-2000). DPT Yayınları
2. İllerin ve Bölgelerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırması.(2003) DPT Yayınları. Yayın NO: 2671
3. İlçelerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırması.DPT Yayınları. Nisan 2004

SERTİFİKALI HUBUBAT TOHUMLUĞU KULLANIMININ SAMSUN TARIMINA KATKILARI

Şemsinur ÇETİN

Ekonomist

Samsun Tarım İl Müdürlüğü

Büyük bir Tarım potansiyeline sahip olan Ülkemizde hububat üretiminin ve kalitenin yükseltilmesi için sertifikalı tohumluk kullanımının artırılması kaçınılmaz olmuştur. Bitkisel üretimde en önemli girdilerden birisi de kaliteli tohumluk kullanımıdır. Genetik potansiyellerinin çıkış ve gelişme güçlerinin yüksekliği ve hastalıklara dayanıklılığı gibi üstünlükler dolayısıyla %20-30 oranında verim artışı sağlayan sertifikalı tohumlukların kullanımı hedeflenen seviyelere ulaşmamıştır. Buğdayda %10-15 oranında sertifikalı tohumluk kullanılmaktadır. Bu düşük kullanımın temel nedenleri irdelendiğinde çiftçilerimizin büyük çoğunluğunun dar gelirli olmaları ve sertifikalı tohumluk kullanımı konusunda yeterli bilgiye sahip olmamaları ön plana çıkmaktadır.

Sertifikalı tohumluk tarla ve laboratuvar kontrolleri sonucunda genetik, fiziksel ve biyolojik değerlerinin korunması sonucu elde edildiğinden piyasada çeşidi ne olduğu bilinmeyen buğday tohumluğuna göre üstün vasıflara sahip olacağı bir gerçektir. Bu gün çiftçilerimizin elinde sertifikasız tohumluklar bulunmaktadır. Bu tohumlukların uzun yıllar kullanımı tohumlukları eskitmekte ve genetik vasıflarını yitirmektedir.

Samsun İli toplam buğday ekilişi 1.333.400 dekar, üretim ise 422.234 tondur. Buna göre Samsun ortalama verimi 316 kg/da olmaktadır. Tarım İl Müdürlüğümüz Merkez ve İlçeler dahil 2004 yılında toplam 1.450 ton sertifikalı buğday tohumluğunu çiftçilerimize Mahsul Fiyatına dağıtmıştır. Bu rakam İlimiz ekilişinin (dekar 20 kg) 72.505 da tekabül etmektedir. Çiftçilerimizin bu alanı ekmek için dekara ortalama 25 kg tohumluk kullanıldığı varsayılırsa (gerçekte daha fazla atılıyor) $72.505 \times 25 = 1.812.625$ kg. sertifikalı olmayan tohumluk ekecek demektir. Bu durumda çiftçiler $1.812.625 - 1.450.100 =$

362.525 kg. buğday tohumunu fazladan satın almış olacaklardır. Bunun piyasa fiyatıyla tohumluk olarak satın alma değeri 500.000 TL/kg x $362.525 = 181.262.500.000$ TL. dir. Diğer bir gaye fazla tohum kullanımının önüne geçilmesidir.

Tarım İl Müdürlüğünün dağıtmış olduğu sertifikalı tohumluk kullanmakla 362.525 kg fazladan tohum alımının önüne geçildiği gibi verimde de %25-30'lara varan artışlar sağlanacaktır. Aynı zamanda sertifikalı tohumluk kullanımı ürün kalitesinin iyileştirilmesinin de temel öğelerindedir. Sertifikalı tohumluk kullanımı ile İl verilerine göre verim (%30 artışla) 410 kg'a çıkacağı beklenmektedir. Sertifikasız tohumlukta verim 315.9 kg'dır.



Sertifikalı buğday tohumluğu dağıtımı ile 72.505 da alanda (72.505 da x 315.9 ka/da) x $0,30$ verim farkı = $6.871.299$ kg sertifikalı tohum ile verim farkı beklenmektedir. 72.505 da alana piyasadan alınan ve çeşidi belli olmayan buğday tohumluğu ile ekilseydi $72.505 \times 315.9 = 22.904.329$ kg ürün alınabilecekti. Samsun Tarım İl Müdürlüğünün dağıtmış olduğu sertifikalı tohumluğun verim farkı dolayısıyla Samsun buğday üretimine katkısı $6.871.299$ kg. dir.

Gübreleme, sulama, ilaçlama vb uygulamalar tohumluğun genetik potansiyelinden en üst düzeyde yararlanmaya hizmet etmektedir. Tohum sahip olduğu tüm genetik karakteri ile bitki verimini belirlemektedir. Sertifikalı olarak üretilen hububat tohumlukları zayıf, kırık dane ve yabancı ot tohumlarından arındırıldıktan sonra sürme rastık hastalıklarına karşı ilaçlanması ileriki safhalarda bitkilerin hastalıklara yakalanmasını engelleyeceği gibi bol ve

kaliteli ürün alınmasına katkı sağlayacağı bir gerçektir. Tarım İl Müdürlüğü'nün 1.450.100 kg olarak İlimiz çiftçilerine dağıttığı sertifikalı buğday tohumluğunun tamamı Sürme hastalığına karşı ilaçlanmıştır. Halbuki piyasadan alınan tohumluğun hepsi ilaçlı değildir. İyimser bir yaklaşımla bunun %50 sinin ilaçlanmış olduğu kabul edilse (Sürme hastalığı ile mücadelede dekara 1.750.000 TL harcanıldığı düşünülürse) çiftçiler en az %50 ilaçlama masrafından kurtulmuş demektir.



Bu zamana kadar çiftçilerimiz alışık oldukları, bildikleri tohumları ekiyorlardı. Sertifikalı tohumlukların dağıtılmasıyla birlikte yöreye uygun yeni çeşitlerin girmesine de öncülük edilmiş oldu. Ayrıca Müdürlüğümüz Mahsul Fiyatına Sertifikalı buğday tohumluğu dağıtmakla çiftçilerimize %20 indirim ile 72.505 da alanda %5 oranında ucuz tohumluk sağlamıştır.

Sonuç olarak: tarımsal verimliliğin artırılması ve maliyetin düşürülmesinde sertifikalı tohumluk kullanımı, çiftçilerimiz Samsun tarımı ve Ülkemiz için önemli bir özellik ve girdi demektir. Aynı zamanda sertifikalı tohumluk kullanımı ürün kalitesinin iyileştirilmesinin de temel öğelerindendir.

KİST HİDATİK

Süleyman DURMUŞ

Veteriner Hekim

Samsun Tarım İl Müdürlüğü

Kist hidatik hastalığı insanlarla sığır, koyun, keçi, at gibi hayvanların karaciğer akciğer başta olmak üzere iç organlarında irili ufaklı içi su dolu keselerle tanınır. Zoonoz hastalıklar arasında ilk sıraları alır. Yurdumuzda sığır ve koyunlarda %50 civarında kist hidatik bulunmakta, ekinococ adlı parazitin gelişmesinin bir bölümünü insan ve hayvanlar üzerinde sürdürmesi sırasında oluşmaktadır. Bu parazitin erginleri köpek kedi gibi evcil hayvanlarla kurt çakal tilki gibi vahşi hayvanların ince bağırsaklarında yaşar.

Köpek ve kedilerin ince bağırsağındaki tenyalar yumurtalarını dışkı ile dışarı atar. Bazen de tabiata çıkan tenyanın ölmesiyle açığa çıkan yumurtalar ot, yem ve sulara bulaşır. Hayvanların otlama, yeme ve su içmesiyle ağızdan alınan bu yumurtalar vücutta embriyo halinde değişik iç organlara yerleşirler. Bir süre sonra içi su dolu kesecikler oluşur. Bu kistler beş ayda ceviz büyüklüğüne aylar sonrada daha iri keselere dönüşür. Kistli etlerin ve iç organların köpek ve kedilere yedirilmesiyle parazit ince bağırsaklarda ergin tenya haline dönüşür. İnsanlar özellikle çiğ sebzelerle ve ayaklarında ağız kenarlarında ve tüylerin arasında parazit yumurtalarının bulunması olasılığı yüksek olduğundan kedi ve köpekler tehlike arz eder. Parazit kedi ve köpeklerle insan ve hayvanlar arasında biyolojik bir çember oluşturarak yaşamını devam eder. Bu hastalığın önlenmesinde en önemli yol bu çemberin kırılmasıdır. Hastalığın önlenmesinde yetiştiricilere büyük görevler düşmektedir. Bunun başında kedi ve köpeklerin ilaçlanması ve kontrolü gelmektedir. Kedi ve köpekler üçer ay ara ile ilaçlanmalı ve bunlar kayıtlarına işlenmelidir. Köpeklere çiğ et ve sakatat yedirilmemeli, kistlerin bulunduğu iç organlar imha edilmelidir. Kesilen hayvanların iç organları sağa sola atılmamalı. Başiboş kedi ve köpekler toplanmalı, hastalığa karşı ilaçlanmalı ve kontrol altında tutulmalıdır. Hayvanların kesimleri mezbahada yapılmalı, hastalıklı organlar yakılarak imha edilmelidir.

SAMSUN'DA SIĞIR SUNİ TOHURLAMA ÇALIŞMALARI

Dr. Hayrettin ÇAYIROĞLU **Niyazi ALHAS**

Ziraat Yüksek Mühendisi *Veteriner Hekim*

Samsun Tarım İl Müdürlüğü

1. Giriş

Suni tohumlama, uygun tohumlama zamanında olduğu belirlenen dişi hayvanların genital kanallarına spermaların hijyenik koşullarda nakledilmesidir. Ülkemizde ilk suni tohumlama çalışmaları 1926 yılında Karacabey Harasında bulunan atlara ve aynı yıl siğirlara; 1928 yılında da koyunlara uygulanmıştır. Yöntem, 1935'den itibaren koyunlarda ve 1949'dan itibaren de siğirlarda yaygın olarak kullanılmaya başlanmıştır.

Suni tohumlamanın yararlarını şu şekilde sıralamak mümkündür:

- Suni tohumlama yolu ile bir erkek damızlıktan tabii tohumlamaya nazaran daha geniş ölçüde faydalanma imkanı vardır. Tabii tohumlama ile bir boğadan senede 60-100 inek tohumlanabilirken, suni tohumlama ile aynı boğadan 20.000-25.000 inek tohumlanabilmektedir.

- Erkek damızlıkların tohumları dondurularak yıllarca muhafaza edilebilmesi ve kısa zamanda pek çok yere gönderilebilmesi sayesinde siğirlarda üstün verimli erkek damızlık problemi çözülebilmektedir.

- Suni tohumlama, yetiştiricileri boğa besleme külfetinden ve boğalarla bulaşan hastalıkların tehlikesinden (özellikle brucella) kurtarmaklardır.

- Suni tohumlama, tabii tohumlama yoluyla çok kolay ve hızlı bir şekilde yayılan dölerme hastalıklarını önlemektedir.

- Verimleri düşük yerli ırkların ıslahı, çok az masraf ve daha kısa sürede; ancak suni tohumlama ile mümkün olmaktadır.

2. Samsun'da Suni Tohumlama Çalışmaları

İlimizde ilk ciddi suni tohumlama çalışmaları, 904 sayılı İslah-ı Hayvanat Kanununa göre 1960'lı yıllarda başlamış olup her yıl artarak devam etmiştir. Çalışmalar

özellikle 1989 yılında uygulamaya konulan Türk-Alman İşbirliği Samsun Siğircilik Projesi ile ivme kazanmış ve 2000/467 sayılı Hayvancılığın Desteklenmesi Hakkında Bakanlar Kurulu Kararının Uygulama Esasları Tebliğinin yürürlüğe girmesi ile de önemli ölçüde ilerlemeler kaydedilmiştir. Halihazırda yerli, kültür ırkı ve melezi siğirların suni tohumlama hizmetleri, 4631 sayılı Hayvan Islahı Kanunu ve bu Kanuna dayanılarak çıkarılan 'Suni Tohumlama, Tabii Tohumlama, Ovum ve Embriyo Transferi Faaliyetlerinin Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik' çerçevesinde yürütülmektedir. Bu çerçevede şu an itibariyle İl müdürlüğümüze ait 10 adet tohumlama ekibi tur sistemi veya ihbarlı sistemle çalışma yürütmektedir.



İlimizde, yıllar itibariyle son 9 yıl içerisinde Tarım İl Müdürlüğü (Tarım İlçe Müdürlükleri dahil) ve özel sektör (özel izinli serbest veteriner hekimler) tarafından yapılan suni tohumlama miktarları Tablo 1'de, ırk bazında suni tohumlama miktarları ise Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 1'in incelenmesinden de anlaşılacağı gibi 1996 yılından itibaren, suni tohumlama yapılan hayvan sayısı yıldan yıla artış göstermektedir. 2001 yılından itibaren özel izinli serbest veteriner hekimlerin de tohumlama çalışmalarına başlamaları ile toplamdaki sayılar daha da artmıştır. 2004 yılı verileri incelendiğinde İl genelinde özel sektörün yaptığı tohumlama miktarı, resmi sayının üzerine çıkmıştır. Bunda suni tohumlama hizmetlerinin özel sektöre

devredilmesi çalışmalarının çok büyük etkisi olmuştur. Zira 2004 yılı başından itibaren Tekkeköy ve Bafra İlçelerindeki suni tohumlama hizmetleri Bakanlığımızın uygun görüşleri ile tamamen özel sektöre devredilmiştir. 2005 yılı başından itibaren de İlimiz Merkez, Terme, Çarşamba ve Vezirköprü İlçelerindeki suni tohumlama hizmetleri de tamamen özel sektöre devredilecektir. Gerekli şartlar ve alt yapı oluşması halinde diğer ilçeler de özelleştirme kapsamına alınacaktır.



Tablo 1. İlimizde, yıllar itibariyle son 9 yıl içerisinde yapılan sığır suni tohumlama miktarları*.

Yıllar	Miktar (adet)		
	Tarım İl Müdürlüğü	Özel Sektör	Toplam
1996	7.954	-	7.954
1997	8.392	-	8.392
1998	10.828	-	10.828
1999	11.471	-	11.471
2000	12.132	-	12.132
2001	10.937	812	11.749
2002	11.837	632	12.469
2003	10.936	3.929	14.865
2004**	9.121	11.068	20.189

Tablo 2. İlimizde, ırk bazında son 9 yıl içerisinde yapılan sığır suni tohumlama miktarları*.

Yıllar / İrklar	Holstein	Montofon	Simental	Jersey	TOPLAM
1996	2.695	1.371	1.621	2.267	7.954
1997	2.978	1.473	1.648	2.293	8.392
1998	3.876	1.901	2.440	2.611	10.828
1999	4.163	2.302	2.642	2.364	11.471
2000	4.056	2.522	3.200	2.354	12.132
2001	3.944	2.820	3.577	1.408	11.749
2002	4.141	3.120	3.989	1.219	12.469
2003	5.305	3.061	5.399	1.100	14.865
2004*	8.239	3.707	6.990	1.253	20.189

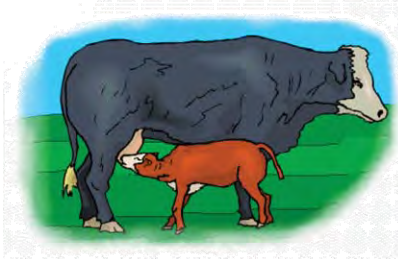
*Tarım İl Müdürlüğü. Kasım, Aralık ayı hariç.

İlimizde, İl Islah Komisyonu kararı gereği Holstein, Montofon, Simental ve Jersey ağırlıklı tohumlar kullanılmaktadır. Bu 4 ırk kendi aralarında karşılaştırıldıklarında, holstein ırkı tohumlamaların diğerlerine nazaran daha fazla olduğu görülecektir (Tablo 2). Suni tohumlama ile ilgili destek ve teşviklerde de bahse konu 4 ırk dikkate alınmaktadır. Suni tohumlama hizmetlerinin daha etkin ve verimli hale getirilmesi ve hayvanlarda verim ve kalitenin iyileştirilebilmesi için, özel sektörün girişimciliği son derece önem arz etmektedir. 2001 yılından itibaren özel izinli serbest veteriner hekimlere ait suni tohumlama ekip sayısı 50'ye ulaşmıştır. Tarım İl Müdürlüğümüz, İl genelinde serbest veteriner hekimlere ait özel izinli ekip sayısını ve başarısını arttırmak için, zaman zaman hizmetçi eğitim kursları düzenlemektedir. Bu çerçevede 1996 ve 2003 yılında ikişer dönem halinde iki ayrı kurs düzenlenmiş olup, 2004 ve 2005 yılında da ikişer dönem halinde iki ayrı kursun daha düzenlenmesi programa alınmıştır. Kurslarda başarılı olanlara sertifika verilerek sektöre kazandırılmaktadır.



3. Suni Tohumlama Teşvikleri

10 Mayıs 2000 tarih ve 24045 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 2000/467 Sayılı Hayvancılığın Desteklenmesi Hakkında Bakanlar Kurulu Kararının Uygulama Esasları Tebliğine göre İlimizde de hayvancılık Desteklemeleri yapılmaktadır. Bahse konu Tebliğin suni tohumlama kısmı ile ilgili olan hususların ana amacı, suni tohumlama faaliyetleri ile hayvancılığın geliştirilmesine katkıda bulunmaktır. Tebliğ çerçevesinde suni tohumlama yaptıran yetiştiricilere, hem tohumlama desteği (soykütüğüne kayıtlı hayvanlar 15.000.000 TL/ad, diğerlerine 7.500.000 TL/ad) hem de suni tohumlamadan doğan buzağıya destek (soykütüğüne kayıtlı hayvanlardan doğanlara 60.000.000 TL/ad, diğerlerine 30.000.000 TL/ad) verilmektedir. Bunun dışında yeni kurulacak olan suni tohumlama ekiplerine de, tohumlamada kullandıkları alet ve ekipmanlar için desteklemeler de verilmektedir. Hayvancılığa sağlanan desteklemeler, 2005 yılından itibaren değişik şekillerde artarak devam edeceği tahmin edilmektedir.



4. Sonuç

Samsun, hayvan varlığı bakımından sayılı illerimiz arasında yer almasına rağmen, üstün verimli kültür ırkı ve melezi hayvan sayısı bakımından yeterli düzeylere henüz ulaşamamıştır. İlimiz hayvancılığının daha ileri düzeylere götürülebilmesi, üstün verimli kültür ırkı hayvanların sayısını arttırmakla mümkündür. Bunun yollarından birisi ve de en önemlisi suni tohumlama hizmetlerinin yaygın hale getirilmesidir. Bu anlamda Samsun Tarım İl Müdürlüğü olarak suni tohumlamamanın daha geniş kitlelere yayılmasını sağlamak üzere 2004 yılında başlanan özelleştirmelere hız verilerek, 2006 yılı sonunda tüm ilçelerin özelleştirilmesine çalışılacaktır.

BİRLİKTEN GÜÇ DOĞAR

Mustafa KAZLI

*Veteriner Sağlık Teknisyeni
Vezirköprü Tarım İlçe Müdürlüğü*

Ülkemizde hayvan yetiştiricilerimiz üstün verimli hayvan yetiştirmek ve özellikle de ürettiklerini pazarlama konusunda sıkıntılar yaşamaktadır. Yetiştiricilerimiz ürettiklerini daha kolay ve değerinde pazarlayabilmeleri için kendi aralarında teşkilatlanmaya gitmeleri ve hayvan yetiştiriciliği ile ilgili sorunlarını toplu olarak çözüm yoluna gitmeleri, AB kapısını aralayan ülkemizde hayvanlarımızın ve ürettiğimiz süt miktarının kayıt altına alınması gerekmektedir. Bütün bu ihtiyaçları karşılamak üzere yetiştirici birlikleri kurulmuştur. Samsun ilinde faaliyet gösteren "Damızlık Sığır Yetiştiricileri Birliği" mevcut olup Vezirköprü ve Bafra'da birer şubesi bulunmaktadır. Samsun DSYB; damızlık hayvanların kayıt altına alınması (önsoykütüğü ve soykütüğü), süt verimlerinin kontrolü ve kaydedilmesi, üyelerinin hayvanlarının pazarlanması gibi faaliyetlerde bulunmaktadır. Fakat bu faaliyetlerin daha geniş tabana yayılabilmesi ve sonuç alınabilmesi için üye sayısının artırılması gerekmektedir. Yetiştirici Birliklerinin üyelerini artırmak ve çalışmalarını daha etkin yapabilmeleri için Tarım ve Köyşleri Bakanlığı çeşitli desteklemeler yapmaktadır. 2004 yılı rakamlarıyla suni tohumlamadan doğan buzağılar için Birlik üyesi olmayan yetiştiricilere 30.000.000 TL destek verilirken Birlik üyelerine 60.000.000 TL destek verilmektedir. Süt desteklemesinde de Birlik üyesi olmayan yetiştiricilere 20.000 TL destek verilirken Birlik üyesi yetiştiricilerimize 40.000TL kg başına destek verilmektedir. Samsun Damızlık Sığır Yetiştiricilerine üye olmak isteyen yetiştiricilerimiz Birlikten veya Tarım İl ve İlçe Müdürlüklerinden gerekli bilgi ve yardımı alabilirler. Samsun DSYB üyesi olmak için gereken şartlar:

- 1-Aynı ırktan en az 5 adet sağmal ineğe sahip olmak.
- 2-İl sınırları içinde yetiştiricilik yapmak.
- 3-Hayvan başına en az 3 dekar (kendisinin veya kiralık) araziye sahip olmak.

TARIMDA YENİ TEKNİKLERİN YAYIMINDA UYGULANACAK YÖNTEMLER VE TEKNİK PERSONELİN VAZİFELERİ

Ümit ALBAYRAK

Ziraat Mühendisi

Vezirköprü Tarım İlçe Müdürlüğü

Türkiye’de nüfusun %40’ı kırsal kesimde yaşamakta ve geçimini çeşitli tarımsal faaliyetlerle sağlamaktadır. Fakat bu kesimin verimliliği çok düşük seviyede ve dünya standartlarının altında bulunmaktadır. Verimliliğin artırılması ve dünyadaki ortalama değerlerin üzerine çıkabilmesi için, yapılan tarım faaliyetlerinin yeni üretim teknikleriyle modernize edilmesi gerekmektedir. Bu tekniklerin çiftçiye ulaştırılmasında da Tarım konusunda faaliyet gösteren bütün kuruluşlara görev düşmektedir. Yayım faaliyetlerinde kişi ve kurumların üzerine düşen görevler ve izlenecek yöntemler aşağıdaki şekilde sınıflandırılabilir:

1-Teknik Personele Düşen Vazifeler:

Çiftçiye Yeni Tarımsal Teknikleri ulaştıracak olan teknik personelin çok iyi yetişmiş olması gerekmektedir. Yabancı yayınların okunması için yabancı dil bilinmesi, internet ortamından bilgi akışı sağlanabilmesi için en azından internet kullanımını sağlayacak seviyede bilgisayar kullanım bilgisine sahip olması gerekmektedir. Maalesef bu konularda ülkemizdeki teknik personel yeterli seviyede bulunmamakta, bunda üretici taleplerinin az olması etkili olmaktadır. Ancak üreticiler yaptıkları tarımsal faaliyetlerden istedikleri kazancı sağladıkları takdirde, talepleri artacak ve teknik personelden daha fazla bilgi talebinde bulunacak, bu da teknik personelin kendisini daha iyi yetiştirmesini sağlayacaktır. Kamuda çalışan teknik personel üzerine düşen kontrol vazifesini iyi yapmalı ve eğer çalıştıkları yerlerde tarım faaliyetleri yapan meslektaşları varsa onlara destek olmalı ve çiftçilerin onlarla temasa geçmesi için gerekli yönlendirmeyi yapmalıdır. Bundan sonraki dönemde artık kamunun fiili olarak tarım faaliyetlerinde bulunması beklenmemelidir. O Bu vazifeyi yapacak özel sektörün desteklenmesi yararlı olacaktır.



2-Çiftçilere Düşen Vazifeler: Çiftçilerin Teknik Personel tarafından kendilerine ulaştırılacak bilgiye kayıtsız kalmamaları ve uygulamalarında bu yeni teknikleri kullanmaları gerekmektedir. Doğru bilgiyi ancak çok iyi yetişmiş Teknik Personelden alacağını unutmamalı ve seçici olmalıdır. Çiftçilere sunulan yeni yöntemlerin uygulanabilmesi için çiftçinin de yeterli teknik donanımına sahip olması gerekmektedir. Bu sebeple küçük çiftçilikten ziyade işletme şeklinde yapılacak tarım faaliyetleri gereklidir. Yeni tekniklerin uygulanacağı çiftçilerin gençlerden seçilmesi faydalı olacaktır.

3-Tarımsal Yayımında Uygulanacak Teknikler: Türkiye de tarımla iştigal eden kırsal kesimin eğitim seviyesi çok yüksek değildir. Bu nedenle bu kesime sunulacak bilginin yazılı olmasından ziyade görsel ve uygulamalı olması daha faydalı olacaktır. Ayrıca yeni tekniklerin uygulanması için yapılan çalışmaların maddi olarak desteklenmesi de başarıyı artıracaktır. Örneğin Yem Bitkileri desteklemesi buna çok iyi bir örnek teşkil etmektedir. Yem bitkisi ekilişi yapan çiftçilere uygulanan destekleme uygulaması ekiliş miktarlarını artırmış ve Silaj gibi çiftçinin bilmediği bir uygulamanın yaygınlaşmasını sağlamıştır. Bunun gibi uygulamalar, değiştirilerek çeşitli üretim alanlarında devam ettirilmelidir. Ayrıca yeni uygulamaların çiftçilere gezdirilerek gösterilmesi için çiftçi gezilerinin sayılarının artırılması daha faydalı olacaktır. Bu amaçla bu gezilerin finanse edilmesi için kaynak ayrılması gerekmektedir. Bu görev dağılımında en büyük pay Özel Sektör kuruluşlarının olmalıdır. Belki bundan 50-60 yıl önce Devlet kanalıyla yapılan yayım

faaliyetleri gerekli olmaktadır. Fakat şimdiye kadar yapılan çalışmalarda bilinen memur zihniyeti anlayışıyla çiftçiye faydalı hizmetlerin götürülemeyeceği anlaşılmıştır. Çünkü bu hizmet sektöründe çalışan personelin hizmet götürdüğü tarım kesiminin mesai mefhumu yoktur. Aynı şekilde teknik personeline mesai mefhumunun olmaması gerekmektedir. Günümüzde artık devletin böyle bir vazifeyi üzerine almasının faydalı olmayacağı diğer ülkelerde görülen örnekler bakıldığında daha iyi anlaşılacaktır.



Örneğin nüfusu Türkiye'nin beşte biri olan ve tarımla uğraşan kesimi nüfusunun %5'i olan Hollanda'da Tarımsal Yayım faaliyetleri tamamen Tarımsal Danışmanlık Büroları kanalıyla yürütülmektedir ve devletin müdahalesi sadece kontrol aşamasında olmakta ve yukarıda belirtildiği gibi yapılan tarımsal faaliyetin maddi olarak desteklenmesi seviyesinde kalmaktadır. Bu bürolarda çalışan Ziraat Mühendisleri konularında her türlü teknik bilgi donanımına sahip olup çiftçilere gerekli olan bilgileri verebilmektedirler ve bir saatlik danışmanlık karşılığı olarak 50 Euro ücret almaktadırlar. Tabii bunun karşılığında danışmanlık hizmetinden yararlanan çiftçi üretmiş olduğu ürünü iyi fiyattan piyasaya sunabilmektedir. Böylece teknik personele de iş alanları açılmaktadır. Hollanda'nın yıllık Tarım Ürünü İhracatı 50 Milyar dolar seviyesindedir. Türkiye'de özellikle Ege, Marmara ve Akdeniz Bölgelerinde bu bürolar bol miktarda bulunmakta ve sayıları giderek artmaktadır. Bilinmektedir ki bu bölgeler Türkiye'nin Tarım Ürünü ihtiyacının büyük bir kısmını karşılamaktadır. Modern tarım tekniklerini kullanmakta ve birim alandan en yüksek verimi almaktadırlar.

KEÇİLERDE VERİM ARTIŞI

İlker HANCI

Veteriner Hekim

Vezirköprü Tarım İlçe Müdürlüğü

Kırsal alanda yaşayan vatandaşlarımız tarım arazilerinin azlığı nedeniyle genellikle hayvancılık yapmaktadırlar. Arazi yapısı büyükbaş hayvan yetiştiriciliğine uygun olmayan yerlerde genellikle küçükbaş, özellikle de keçi yetiştiriciliği yapılmaktadır. Arazi yapısı gereği Vezirköprü İlçemizde sadece keçi yetiştiriciliği yapılabilen başka bir çiftçilik faaliyetinin yapılamadığı köylerimiz mevcuttur. Fakat bu çiftçilerimizin yetiştirmiş oldukları keçi ırkı verimi düşük kıl keçileridir.



Ülkemizde yıllardır büyükbaş hayvanlarda uygulanan suni tohumlama keçi ırklarının ıslahı için de uygulanabilir bir yöntemdir. Ormana daha az zarar veren, süt verimi yüksek, doğumda ikizlik oranı daha fazla olan keçi ırklarından mevcut keçilerimize suni tohumlama yapılarak birim hayvanda elde edilen verimi artırabiliriz. Vezirköprü'de deneme amaçlı olarak 30.11.2004 tarihinde bir yetiştiricimizin keçilerine suni tohumlama çalışması başlatılmıştır. Saanen keçi ırkı ile suni tohumlama yapılan keçilerde birim hayvanda verim artışı hedeflenmektedir.

Saanen İsviçre kökenli bir keçi ırkıdır. Sağlam konstitüsyonlu ve adaptasyon yeteneği yüksektir. Gelişme hızı, süt ve döl verimi yüksektir. Genellikle 2-5 başlık gruplar halinde aile işletmelerinde kullanılır. Canlı ağırlık 50-55 kg, süt verimi 800-1000 kg, laktasyon süresi 250-300 gün, bir doğumdaki oğlak sayısı:1.8-1.9'dur.

BİTKİ GELİŞİMİNİ DÜZENLEYİCİLER (BGD)

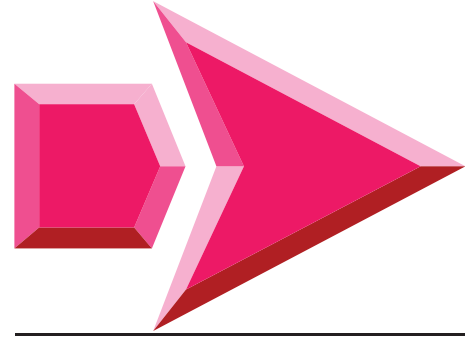
Fikret SÖNMEZ

*Ziraat Yüksek Mühendisi
Samsun Tarım İl Müdürlüğü*

Doğal olarak bitkilerde oluşan, büyüme ile buna bağlı diğer fizyolojik hareketleri kontrol eden ve oluşukları yerden bitkinin başka yerlerine taşınabilen, çok az miktarda bile etkilerini gösterebilen organik maddelere "Bitki Gelişimini Düzenleyiciler" (BGD) Hormonlar denir. BGD'ler bitki bünyesinde üretildikleri gibi, sentetik olarak da elde edilebilirler. Bir kısmı bitkilerde uyarıcı etki gösteren BGD'lerin bir kısmı da büyümeyi kısıtlayıcı veya yavaşlatıcı hatta durdurucu etki gösterirler. Gelişmeyi teşvik edici ve engelleyici maddeleri birbirinden kesin sınırlarla ayırmak mümkün değildir. Çünkü BGD'ler bitki büyümesinin değişik devresinde ve değişik bitki organlarına değişik konsantrasyonlarda uygulandıklarında farklı etki gösterebilir. BGD'ler bir konsantrasyonda teşvik edici özellik gösterirken başka konsantrasyonda engelleyici olabilirler. Bir BGD sürgün büyümesini artırırken diğer taraftan kök büyümesini engelleyebilir veya vegetatif büyüme devresinde teşvik edici özellik gösterirken, çiçek teşekkülü devresinde engelleyici özellikte olabilir. Değişik bitki türlerinin aynı BGD'den etkilenmeleri farklı olabilir. Örneğin aynı BGD uygulanan uzun gün bitkilerinde çiçek teşekkülü çoğalırken kısa gün bitkilerinde çiçek teşekkülü azalabilir.

BGD'LERİN SINIFLANDIRILMASI

Auxinler : İlk bulunan büyüme maddeleridir. İlk kez çelik köklendirilmesinde daha sonra meyve seyreltmesinde ve meyve tutumu ve gelişmesinde kullanılmıştır. Hücre duvarı elastikiyetini artırarak sürgünlerde hücre uzamasını artırır.su alımının ve solunumun artmasına neden olur. Genç dokulardan yaşlı dokulara hızlı hareket eder. Çelik köklendirilmesinde, doku kültüründe kallus ve kök oluşumu ile partenokarp meyve oluşumunu sağlamakta ve yeni sürgünlerin engellenmesinde kullanılır.



Sitokininler : Büyümeyi özellikle hücre bölünmesini hızlandırırlar. Yapraklarda yaşlanmayı geciktirir. Öncelikle sürgün ve kök uçlarında oluşurlar. Bitkilerde büyüme, kök gelişmesi, tomurcuk fonksiyonlarının artması, uç sürgünlerin dinlenmesi, tohumların ve tomurcukların dormansisinin kırılması, çiçeklenme, yaşlılık, tümör oluşumu, hücre çeper metabolizması gibi farklı durumlar üzerinde fizyolojik etki gösterirler. Tohum çimlendirilmesinde, dinlenme devresindeki tohumların sürmesinin artırmada,saçak kök oluşumunun engellemede ve sürgün sürmesini hızlandırmada kullanılır.

Etilenler: Etilin gazı büyüme ve gelişme olaylarında rol oynar. Özellikle meyve gelişmesi, meyvenin olgunlaşmasının hızlanmasında, meyvelerde nişastanın şekere dönüşmesinde etkilidir. Domates meyvelerinin daha erken ve homojen olgunlaşmasını sağlamak amacıyla kullanılır.

Gibberellinler: Bitki hücresinin uzamasını etkileyerek bitkinin uzamasını hızlandırır. Çok yıllık bitkilerin çiçeklenmesini hızlandırır, soğuk bir kış geçirdikten sonra ilkbaharda çiçek açan bitkilerde soğuk sürenin geçmesine gerek kalmadan bitkide çiçeklenmeyi sağlar, bodur bitkilerde boğum aralarını uzatır. Hücre hacmini büyütür klorofil konsantrasyonunu azaltır, yaprakların açık yeşil renk almalarına neden olur. Kılcal kok oluşumu tamamen durur. Bitkilerin dinlenme devresini kısaltır, tamamen kaldırır. Tohum çimlenmesinde, bitki büyümesinde, sürgün sürme, çiçeklenme ve meyve oluşumunu sağlamakta kullanılır. Domateste, meyvelerin dayanıklılığını artırmak; patlıcanda, çiçek sapını kalınlaştırarak meyveye dönüşen çiçek sayısını artırmak, gelişmeyi hızlandırmak, verimi artırmak amacıyla; bağlarda, salkım seyreltme, salkım

iskeletini uzatma, verimi artırma, tane iriliğini artırma, salkım sıklığını azaltma, salkım ağırlığını artırma amacıyla; çekirdeksiz üzümlerde, salkım iskeletini uzatma, danede çekirdeksizliği sağlama,erken olgunlaşmayı sağlamak amacıyla; çilekte, meyvede erkenciliği teşvik etmek, verimi yükseltmek ve fide sayısını artırmak amacıyla kullanılırlar.

KULLANIM ALANLARI

BGD'ler tarımsal ürünlerin, ekimden hasada ve tüketime sunuluncaya kadar her devrede aşağıda belirtilen çok değişik amaçlar doğrultusunda, tüm dünya ülkelerinde geniş çaplı kullanılmaktadır. Bu kullanım alanları:

1-Çelikle çoğalmanın sağlanması:

BGD'lerin en yaygın kullanıldığı alan çelik köklendirilmesidir. Köklenmede BGD'lerle birlikte çeliklerde yaralama, fungusit, besin maddeleri ilave edilmesi, ve karbondioksit kullanılması köklenme oranını artırır. Meyvecilikte; tohum anacı ve klon anacı olmak üzere iki türlü anaç kullanılmaktadır. Klon anacı daldırma veya çelikle elde etmek mümkündür. Çelikler genellikle odun çeliği, yeşil çelik veya kök çeliği şeklinde uygulanır. Yeşil çelik veya odun çeliği genel olarak anaç çoğaltılmasında kullanılır.

2-Tohum çimlenme gücünün

artırılması: Tohumla çoğaltmada çöğürlerin kısa zamanda aşuya gelmesi ve bunun içinde, çimlenmenin hızlı ve yüzdesinin fazla olması istenir. Tohumlarda katlama işlemiyle çimlenme hızı ve yüzdesinde artış sağlanır. Katlama sırasında BGD'ler özellikle **gibberellinlerin** uygulanması ile katlama zamanı kısaltıldığı gibi bazen de katlamaya gerek duyulmayabilir. **Gibberellin + kinetin** uygulamalarında en iyi sonuçlar alınmıştır.

3-Çiçeklenmenin geciktirilmesi ve

Soğuğa dayanıklılığın artırılması: Ilıman iklim ve geçit bölgelerinde ilkbahar geç donları çiçek açan tüm meyve ve sebzelerde önemli zararlara sebep olmaktadır. Bu yüzden böyle yerlerde çiçeklenmenin bir miktar geciktirilmesi meydana gelecek zararı önler.

4- Çiçeklenmenin teşvik edilmesi :

Meyve ağaçlarında bilindiği gibi meyve gözleri bir sene önceden oluşmaya başlar.Bu nedenle bir sonraki yıl açacak çiçek tomurcuğu sayısını

azaltıp, yaprak tomurcuğu sayısını artırmak amacı ile yaz ortasında GA uygulanması yapılır.

5-Meyve tutumunun artırılması ve periyodisitenin azaltılması: Meyve ağacında açan çiçeklerin %5-10'u meyve oluşturur. Meyve tutumunda tozlanma ve dölllenme etkili olmakla birlikte, ekoloji ve morfolojik özellikler etkili olmaktadır. Tozlanmanın eksikliği meyve tutumunu azaltmakta ve tozlanmayla meyvedeki çekirdek sayısı ve meyve büyümesi artmaktadır. Çekirdeğin meydana gelebilmesi çiçek tozunda bulunan uyarıcıların **IAA, IBA, NAA, GA, 2,4-D** gibi BGD lerin miktarına bağlıdır. Bu uyarıcıların miktarı dışarıdan yapılacak uygulamalar ile artırılarak çiçek tutumu artırılır, meyve tutumunda ve partenokarpik meyve oluşumu artar.

6-Meyve iriliğinin artırılması, kalitesinin ve renginin iyileştirilmesi :

Meyvecilikte verimi artırmak ve kaliteyi korumak çok önemlidir. Meyve kalitesi çeşide ve çevre şartlarına bağlıdır. Elmada renk, önemli bir kalite unsurudur. Bazı büyüme düzenleyiciler kullanılarak meyvelerdeki renk sorunu giderilmektedir.

7-Vegetatif Büyüme sağlanması :

Uyarıcı özelliğe sahip BGDler bitkinin vegetatif büyümesine iştirak ederler (Oksin, gibberellin, sitokinin). Bunlardan **gibberellinler** hücrenin uzunluğuna büyümesinde etkili olmaları nedeniyle vegetatif aksamın gelişmesinde önemli rol oynarlar. Elma, armut türlerinde yan dalların düzenli gelişmesini sağlamak amacıyla **GA** kullanılmaktadır. Elmalarda, tam çiçeklenmede **promolin** uygulaması sürgün büyümesini artırır, fidanlara 100 ppm **GA +BA** karışımının uygulanmasıyla dallanma artar. Erken yazda **kinetin** uygulaması ağaçlarda dallanmayı artırmaktadır. Büyüme engelleyiciler; **gibberellinlerin** bitkide meydana getirdikleri biosentezi engellemek suretiyle etkili olurlar.

8- Meyve olgunluğunun erkene alınması veya geciktirilmesi:

Yazlık elma çeşitlerinde, hasat öncesi **NAA** ve **2,4,5-T** uygulandığı takdirde 3-4 haftalık erkencilik sağlanır. Bademde çiçek ve genç meyve döneminde **2,4,5-T** uygulamaları hasadı 18 gün, şeftali, erik ve incirde **2,4,5-T** uygulamalarında erkencilik meydana gelir.

9- Çiçek ve Meyve Seyreltilmesi:

Meyve ağaçlarında fazla meyve tutumu meyvelerin rekabeti nedeniyle meyvelerin çok küçük kalmasına neden olur ve satışta meyvenin çekiciliği olmaz. Bazı durumlarda meyve tutum oranının azaltılması gerekir ancak pratikte meyve seyreltmesini elle mekanik olarak yapmak zor ve ağaçta meydana getireceği yaralanmalar nedeni ile bazı sakıncaları bulunmaktadır. Bu amaçla pratikte **NAA, NAD** ve **NAA'nın sodyum tuzu** elmalarda 30 ppm'lik dozla uygulanması sonucu seyreltme üzerinde önemli bir etki yapmıştır. İnsektisit olarak kullanılan **Sevin** elmada tam çiçeklenmeden 15 gün sonra 100 litre suya 60-180 g dozla yapılan uygulamalar seyreltmede kullanılmaktadır.

10- Meyve muhafaza süresinin

uzatılması: Meyvelerin olgunlaşmasında BGD' ler önemli rol oynar. BGDler doğal yaşlanma olayının meydana gelişini hızlandırmak veya frenlemek gibi işlevleri yerine getirirler. BGD'ler sebze ve meyvelerin depolanma özelliklerine etkileri azdır. Ancak hasattan sonra meyve fizyolojisini kıs mende olsa etki ederler; örneğin elma, armut ve muzlarda **2,4-D**, olgunlaşmayı hızlandır. Turunçgillerde muhafazayı ve depolanma süresinin artmasını sağlar.

11- Doku kültürü ve Islah

çalışmaları: Bioteknoloji son yıllarda tarımda yoğun olarak kullanılmaya başlanmıştır. Bu teknik sayesinde meyvecilikte bir çok yararlanma imkanları doğmuştur.

12- Tohum, tomurcuk ve

yumruların dinlenmesinin kırılması veya uzatılması: Yaprığını kışın döken meyve ağaçları ilkbaharda çiçek açabilmeleri için belli bir soğuklanma süresine ihtiyaçları vardır. Dinlenme süresi büyüme engelleyiciler tarafından düzenlenir. **Oksinler** uyarıcı olmalarına rağmen dinlenme devresinde engelleyici rol oynarlar. **NAA** uygulamaları ilkbaharda çiçeklenme zamanını geciktirir. İlk ve son dinlenme döneminde **gibberellin** uygulanması sürgün gelişmesini teşvik eder.

13-Hasadın kolaylaştırılması,

meyve ve yaprak dökümünün kontrolü: Gelişimini ve olgunluk dönemini tamamlayan yapraklarda ve meyvelerde yaşlılık dönemi başlar. Yapraklarda yaprak sapı ile gövdenin

birleştiği yerde enine hücre tabakalarında hücre bölünmesi meydana gelir. Sonra bu tabakadaki hücre duvarları eriyerek yaprak tutunduğu kısımdan ayrılır. Hücre bölünmesi esnasında komşu hücre zarları mantarlaşarak koruyucu görevi üstlenir. Çiçek ve meyve dökümünde de aynı durum görülür. Fidanlıklarda fidanların yapraklarını dökmek için yapraklara defolant etkili maddeler tatbik edilerek yaprakların erken dökülmeleri sağlanır. Hasattan önce satılacak fidanlara 2000 ppm **etilen** tatbik edilerek yaprakların dökümü sağlanır. Genellikle hasat zamanı meyvelerin dala bağlanma noktalarında zayıflama meydana görülür, meyve sapının dala bağlandığı noktada bir ayrılma oluşur ve kuvvetli bir rüzgar estiğinde meyveler dökülür. Bunun önlenmesi için olgunlaşma tarihinden 1-2 ay önce uyarıcılardan **oksin** ve **gibberellinler** kullanıldığı takdirde meyve dökümü azaltılır. **NAA, NAD, NAA'nın sodyum tuzları, 2,4-D, 2,4,5-T** yumuşak çekirdekli meyvelerde olumlu sonuçlar vermektedir.

**14- Bitkilerin hastalık ve zararlılara dayanıklılığının artırılması :**

BGD' lerin hastalık ve zararlılarla ilişkileri araştırılmakta olup büyüme engelleyicilerden bu konuda yararlanılmaya çalışılmaktadır. Elmada külleme ve kara lekeye karşı koruyucu olarak **PP-333** isimli BGD petal yapraklar döküldükten sonra 750 ppm'lik tek uygulamaya yapılmış, kara lekeye ve küllemeğe karşı olumlu sonuçlar alınmıştır.

15- Yabancı ot kontrolü : Yoğun olarak yabancı ot mücadelesinde kullanılan düzenleyicilerin aktif maddeleri **fenoksi** yağ asitleridir. Bu grupta, **2,4-D, 2,4,5-T (TC,P), dichloroprop, mecoprop** yer alır.

ÇINARLIK BELDESİ TARIM DANIŞMANI ÜMİT ÖMER KAPLAN İLE RÖPORTAJ



Sayın Ümit Bey her şeyden önce 1000 Köye 1000 Tarım Gönüllüsü Projesi kapsamında düzenlenen başarılı tarım danışmanları konusunda gösterdiğiniz başarıdan dolayı sizi tebrik ederim. Bize kendinizi kısaca tanıtır mısınız?

18 Kasım 1970, Samsun Ladik doğumluyum. Samsun 19 Mayıs Üniversitesi Ziraat Fakültesi Zootehni bölümüne 1987 yılında girdim. 1991 yılında mezun oldum. Stajımı Çarşamba Gelemen Tarım İşletmesinde ve Bafra Karaköy Tarım İşletmesinde tercihli olarak yaptım. Bu esnada teorik bilgilerin uygulamalarını rahatlıkla gördüm. Askerden gelir gelmez mesleki iş arayışlarına giriştim fakat hüsrana uğradım. Mevcut alternatiflerin çoğu asgari ücretin dahi altında sigorta yaptırmadan sürdürülebilir çalışan modeli arayışı içerisindeydiler. Çok azı ise asgari ücrete yakın bir ücret teklifini getiriyorlardı. İş bu merkezde iken 1993 yılında bir ilaç firmasında tanıtım elemanı olarak işe girdim. Bir yıl sonra başka bir firmaya transfer oldum. Bu firmada tıbbi mümessillik hayatını takiben 5 yıl boyunca da aynı firmada bölge yöneticiliği yaptım. 2003 yılı itibari ile de kendi isteğimle istifa ederek ayrıldım.

Başarılı bir özel ilaç sektörü yaşamını neden devam ettirmek istemediniz ve şirketinizden ayrıldınız.?

On yılı aşkın süreden bu yana asıl mesleğimden tamamen uzak ve temel mantığı satış merkezli olan doktor eczacı, firma yetkilisi

üçgeni içinde yıllar itibariyle oluşan maalesef mesleki dejenerasyon beni bu sektörden soğutan ana sebeptir. Bu bunalmışlık ve asıl mesleğime dönme arzum 10 yıllık süreden sonra 2003 yılının sonunda gündeme gelen Tarım Danışmanlığı sistemi ile mümkün oldu. Benim hem Devletime hem de mesleki sorumluluğuma bir vefa borcu olarak değerlendirdiğim mesleğimi icra etme ortamını, Tarım Bakanlığımızın "Köye köylüye hizmet köyde olmalıdır" anlayışıyla başlatılan Tarım Danışmanlığı sisteminde buldum. Bunu da bir yıldan buyana başarıyla sürdürüyorum .

"1000 Köye 1000 Tarım Gönüllüsü" kapsamında Tarım Danışmanlığı görev yeriniz hakkında bilgi verebilir misiniz?

Çarşamba ilçesine bağlı Çınarlık Beldesinde Tarım Danışmanlığı görevimi yürütüyorum. Aynı zamanda görev alanım içinde bulunan Eğercili köyü sağlık ocağının uzun süreden beri kullanılmayan lojmanı tarafıma tahsis oldu. Burada lojmanı düzenledim, burada kalıyorum.

Tarım Danışmanlığı hizmeti, İl Özel idarelerinin ziraat mühendislerinden hizmet alımı yapması şeklinde yürüyor. Tarım Danışmanlığı sisteminde Tarım danışmanı, 1000 Köye 1000 Tarım Gönüllüsü projesinin temel mantığı olan "Köye ve Köylüye hizmet köyünde olmalıdır" anlayışıyla köylüye hizmeti hem yaşam hem de üretim alanı olan kendi köyünde veriyorum, hastalık konusunda karar vermekte zorlandığım durumda ise üretici ile yetkili kuruluşlar arasında bizzat kendim köprü kurarak hizmetimi sunuyorum.

Göreve başladıktan sonra mesleki bilgilerinizi pratik uygulamaya geçirmek için her hangi bir eğitim aldınız mı?

Evet oldukça verimli bir eğitime tabi tutulduk. İki hafta Samsun İl Tarım Müdürlüğünde hangi bilgiyi hangi birimden alacağımızı, daha doğrusu en doğru bilgiye nereden ulaşacağımızı öğrendik. Üç hafta boyunca da Tokat İl Tarım Müdürlüğünde düzenlenen uygulamalı ve teorik bilgilendirme toplantıları ile sadece bölümümüzle ilgili branşlaşan bir mühendis değil her türlü tarımsal alanda doğru bilgiler verebilecek, doğru yönlendirmeler yapabilecek en doğru bilgiyi en doğru birimden alabilecek adeta birer ziraat pratisyenleri olduk.

Tarım Danışmanlığı sisteminde kurumlarla iletişiminiz nasıl?

Başta Tarım İl ve İlçe Müdürlüklerimiz ile iyi bir ekip çalışması yaparak gerek bilgi gerekse manevi motivasyon ve yönlendirme , Köy hizmetleri Araştırma Enstitüsü ile toprak analizleri ve mesleki yönde başarılı olmamız yönünde her konuda, Köy Hizmetleri İl Müdürlüğü ve Devlet Su İşlerinden de Beldemizin drenajının oluşturulması yönünde, Tarımsal Araştırma Enstitüsünden teknik bilgi ve talebimiz doğrultusunda, sertifikalı tohumluk temini konusunda, Çarşamba Kaymakamliğımızdan ve ilçe Özel İdaresi biriminden de maddi ve manevi olarak, özel tohumculuk firmalarından May tohumculuk, Monsanto Tohumculuktan birçok hibrit tohumluk temini, Özvatan AŞ. den yaprak gübresi birçok tarımsal üretimi artırmaya yönelik kimyasallardan, Çarşamba Ziraat Odası Başkanlığımızdan talebimiz doğrultusunda birçok maddi kaynak konusunda, şahsım olarak sayısız destekler alıyorum. Başarımı da buna bağlıyorum. Tarım Danışmanlığı sisteminin hizmet anlamında kurumlar arası çok iyi iletişim ve desteklemelerle kısa sürede başarıya ulaşacağı kesindir. Bu iletişimi kuran tüm danışman arkadaşlarımın da başarılı olamaması mümkün değildir.

Görev yaptığınız Beldede Üreticinin en temel sorunu nedir?

Belde üreticilerimin en temel tarımsal sorunları ürettikleri ürünün *pazarlaması*. Türkiye'nin her yerinde olduğu gibi Beldemde de üretim planlaması yapılamadığı için, bu yıl hangi ürün iyi para yaptı ise ertesi yıl o ürüne yönelme alışkanlığı ürünlerin pazarında ve değerlendirilmesinde dalgalanmalara yol açıyor. Bu soruna karşı, ileriye dönük planlı üretim ve sözleşmeli üretim modeli ile çözüm bulacağımı düşünüyorum.

Beldenizde göreve başladığınızda nasıl karşılandınız? Üreticilerin size olan yaklaşımları nasıldı?

Tarım Bakanlığının "1000 Köye 1000 Tarım Gönüllüsü Projesi" gönüllülük esasına dayanan bir projedir. Birinci gönüllü "*Ben köye gider orada yaşarım, üreticiyi yönlendirmeye hazırım*" diyen biz gönüllü tarım ordusu içerisinde yer alan tarım mühendisleri. İkinci gönüllü ise "*Bana tarımsal faaliyetlerimde bilgi*

verecek ve beni gerektiğinde yönlendirebilecek tarım mühendisine ihtiyaç duyuyorum" diyen ve bizleri gönüllü olarak köyüne, beldesine talep eden üretici grubu. İki gönüllünün olduğu ortamda, hepimizin de bildiği gibi *ortam her zaman seyran olur*. Hizmeti istenilen yerde verdiğiniz sürece fakat verilen hizmetin ise kaliteli ve özverili olduğu üretici tarafından hissedildiğinde, üretici sizi yüreğine basıyor ve yanından ayırmıyor.

Çınarlık'ta iki adet Tarım danışmanlığı bürom var. Yalı mahallesinde tarafıma tahsis edilen büro 17 Ağustos 2004 günü Beldemizi kalabalık bir gurupla ziyarete gelerek öncelikle Tarım Danışmanlığı faaliyetlerimizi dinlemek, başarıyla uygulanan projeyi yerinde görmek, üretici sorunlarını dinleyip sohbet etmek ve çözüm önerileri geliştirmek amacıyla Bakanımız Prof. Dr. Sami GÜÇLÜ ve beraberindekileri misafir ettiğimiz büromuzdur. Son derece büyük ve büro kadar da kullanışlı, çam ağaçlarının ve yolun hemen yanı başında, yaptığımız faaliyete oldukça uygun ve üretici tarafından da büro malzemeleri ve raf düzenlemesiyle büro haline getirilmiş hatta temizliği de bizzat kendi hanesi tarafından yapılmış halde tarafıma tahsis edildi. Yani bu yer atıl ve kullanılmayan , birkaç hafta da temizliği ile uğraştığımız bir yer değil!! İşte bu gönüllülük esası, işte bu güvenilen ve istekle talep edilen tarım gönüllüsüne sunulan yürekten ikramlardan sadece birkaçı. Ben Çınarlık Beldesi tarım danışmanı olarak bu mutluluk ve keyfi fazlasıyla yaşıyorum.

Belde başkanı ve muhtarlarla iletişiminiz nasıl? Hizmetinizi sağlarken sizlere katkıları oluyor mu?

Tarım Danışmanlığı hizmetimi sunarken kesinlikle Belde Belediye başkanımızdan sınırsız destek alıyoruz. göreve başladığım ilk günlerde Başkanımız, Tarım Danışmanlığı büromuzun oluşturulmasından alınız, Belediyenin tüm imkanlarından danışmanlık hizmetim esnasında kullanabileceğimi net olarak dile getirdi. Belde belediye başkanımız, 3 mahalle 2 köy muhtarımızla ilişkilerimiz son derece sıcak. Özellikle Belde Belediye Başkanı son derece özverili çalışmaları olan, Beldesine hizmet etmeyi seven, yenilikleri getirme konusunda öncü birisi ve tarım gönüllülüğü projesi kapsamında, muhtarları, Belediye

Meclisi üyeleri, belde üreticilerini, bilinçlendirip, Beldeye bir tarım mühendisi tahsisine destek olmuş, gönüllü ordusundan da birisi.

• **Göreve başladığınızda tespit ettiğiniz temel sorunlar karşısında sizlerin çözümü ve katkısı ne oldu?**

• Acilen beldemin bitkisel ve hayvansal üretim desenini çıkarıp Tarım İl Müdürlüğümüze ilettim. Toplamda 1835 dekarlık tarım alanının toprak tahlilini yaptım. Toprak numunesi aldığımız yerlerin koordinatlarını "GPS" aleti ile belirleyip bu bilgileri değerlendirilmesi üzerine Köy Hizmetleri Araştırma Enstitüsüne ilettim.

• Atılması gerekli gübre cins ve miktarlarını toprak analizi sonuçlarına göre üreticiye tavsiyelerde bulundum.

• Üretimin kayıt altına alınması için şu ana kadar fidancılık yapan altı adet üreticiyi ruhsat almaya yönlendirdim. Ruhsat onayları da geldi kendilerine ulaştırıldı.

• Mantar enfeksiyonlarına ve nematoda karşı dayanıklılığı çok yüksek ve verimi fazla "*Yabani kök üzerine aşılı karpuz, domates, patlıcan*" yetiştiriciliğinin çevremizde ilk defa tanınmasını sağladım.

• Bitkisel üretimde hastalık tespiti ve ilaç önerisi konusunda yetkili kuruluşlar ile üretici arasında bizzat kendim elçi oldum.

• Bölgemizin en önemli sorunu olan üretilen tarım ürünlerinin pazarlama sorununa karşı "*Üretilen Ürünü Alma Garantili Sözleşmeli Üretim Modeli*" arayışına girdim. Bu konudaki ilk bilgilenemeyi Ambarköprü Köy Hizmetleri Araştırma Enstitüsü Deneme alanındaki enginar yetiştiriciliği benim için çok aydınlatıcı olmuştur. Buradan aldığım enginar fideleri Çınarlık Beldesinin yetiştiriciliği yapılması düşünülen tarım alanlarına fidelendi. Oldukça başarılı sonuçların alınması bizleri yüreklendirdi. Bundan sonrada Bursa'ya hem yalnız hem de üreticilerimle gidip, yetiştiricilik ve sözleşmeli tarım arayışlarına giriştim. Şuanda Enginarla ilgili oldukça geniş ve aydınlatıcı bilgilere sahip olduk. Bölgemizde taban suyu çok fazla yakın olmayan drenaj sorunu olmayan yerler için önceden Enginar yetiştiriciliği bölgesel denemeleri yapılmış ve son derece başarılı sonuçlar alınmış, hatta Yalı mahallesinde gelişimi ve verimi yakından takip edilen enginarlardan sonra "*sözleşmeli enginar*

üretim" için Bursa'ya gidip, bağlantılar yaptım. Beldemde bu üretim modeline girecek üreticiler ve tarım alanları belirlendi. Bu alanlarında toprak analizleri ve hazırlıkları yapıldı. İlk yetiştiricilik modeline toplamda 100 dekarlık bir dikim yaparak başlayacağız. Kasım sonu ve Aralık ayı başında sonbahar dikimi olarak 20 da Çınarlık Beldesinde 20 da Terme Geçmiş köyünde olmak üzere toplam 40 dekarlık bir sahanın enginar dikimini yaptık. 20 dekarlık enginar dikili alan programına Geçmiş köyünün de alınmasının nedeni ileriye dönük enginarın geniş bir sahada uyum gözlemlerinin yapılması amacına yöneliktir. Geri kalan dikimleri ise 2005 yılı Mart ayında yapacağız. Farklı iki dönemler halinde dikim yapmamızın nedeni, hem sonbahar hem de ilkbahar dikiminin Enginaradaki verim farkını gözlemlemektir. Bundan sonra Çınarlık Beldesinde başlayan bu pazarlama sorunu olmayan alım garantili üretim modeli kıvılcımı, tüm Çarşamba, Terme Yeşilirmak ovarımıza kontrollü olarak yayılacaktır. Enginar ile ilgili Bafra da bir yıl önce "Dardanel" firmasınca başlatılan kalp enginarı yetiştiriciliğinden beklenen seviyede başarılı sonuçların alınamamasının nedeni; Bafra da dikilen enginar çeşidi, yüksek verimli olmasına rağmen küçük başlı ve sanayi enginarı veya kalp enginarı olarak adlandırılan bir çeşit olup Türk gıda sanayinin yaygın olarak işlediği bir çeşit değildi. Yetiştirilmeye çalışılan bu çeşit İspanya'ya ihraç edilmek amaçlı yetiştirilmesi planlanmış daha sonra ihracat kanalı tıkanınca da cazibesini yitirmiştir. Halbuki bizim diktiğimiz çeşit, Türkiye'deki bütün gıda sanayilerinin tercihen işlediği satış konusunda kesinlikle sıkıntı çekmeyeceğimiz hem 1. Sınıf sofralık hem de sanayiye uygun bir çeşittir. Bu konu ile ilgilenen tüm üreticilerimizin benimle temasa geçmeleri halinde, merak edilen tüm konularla ilgili yardımcı olabilirim.

• Tohumculuk firmalarıyla temasa geçip "*Üretici gördüğüne inanır*" anlayışıyla üreticilere gösteri amaçlı ücretsiz karpuz, kavun, mısır, fasulye, çeltik tohumu aldım ve dağıttım. Yaptığım kontrol ve üreticilerle sohbet ziyaretlerimde de son derece başarılı sonuçlar aldıklarını gözlemledim. Üretim farkını üreticilerin tarifleri son derece enteresan hatırlardan çıkmayacak tarzdaydı.

• "Sosyal Riski Azaltma Projesi" kapsamında "17 Haneye 17 Süt İneği Projesi" ürettik. Proje dosyaları şu anda Ankara da "SRAP" inceleme biriminde yakın takibimizde olan bu proje çok yakında sonuçlanıp üreticilere süt sığırlarını dağıtacağız.

• Hayvancılık yapan, bizlerle fikir alışverişinde bulunan çoğu üreticinin silajlık hibrit mısır ekmelerini sağladım.

• Beldemiz meyveciliğini geliştirmek için İl Tarım Müdürlüğünden 10 dekarlık kivi dikiminin beraberce planladık. İl müdürlüğümüzün meyvecilik biriminden gelen ziraat mühendisi meslektaşlarımızla yaptığımız gözlemlerde dikim yapılacak alanları beraberce gezdik. Uygun alanların tespitini yapıp, uygulama planını beraberce oluşturduk. İl Özel İdaresi Destekli alınacak olan bu kivi fidanlarının beldemizde dikilmesi ve yakından takibi üreticilerimizle beraber yapılacaktır.

Görev alanınızda acilen yapmayı hedeflediğiniz yeniliklerle ilgili nasıl bir yol izlediniz ?

• Öncelikli olarak toprak analizlerinin yapılması amaçlanmıştır. Bu konuyu hızlandırmak için öncelikle birçok seri bilgilendirme ve bilinçlendirme toplantıları düzenledim. Aralıklı dönemlerde olmak üzere gerek Köy Hizmetleri Araştırma Enstitüsü kurumundan personel ve araç tahsis yardımı alarak, gerekse Belde Belediyesi aracı ve personelinden yardım alınarak, ilk toprak tahlilleri bizzat bizler aracılığıyla alınıp sonuçları üreticilere bir toplantı eşliğinde dağıtılmıştır. Bu sayede ciddi gübreleme hataları ve gereksiz gübreleme masraflarına değinildi. Toprak tahlilinin gübreleme masraflarını ne kadar azalttığına dikkat çekildi. Üreticilerin en çok ilgisini çeken konu bu oldu.

• Çınarlık İlk öğretim okulunda nispeten daha bilinçli oldukları için 7. ve 8. İlköğretim sınıfı öğrencilerinin okul müdürlüğü ve ders öğretmeninden izin alarak derslerine girerek toprak tahlilinin gerekliliklerini anlattım. Uygulama bahçesine öğrencileri çıkarıp toprak numunesinin nasıl alınacağını uygulamalı olarak gösterip, tüm öğrencilere toprak numunesini kendi tarlalarının dan da alarak bana getirmeleri için plastik torba ve bilgilerin yazılması için kart verdim. Öğrencilerin ilgiyle karşıladığı bu uygulama sonucunda gelen

toprakları tahlil ettirtirdim, sonuçlarını ise hem öğrencilere bildirdim hem de irtibat kuramadığım birçok çiftçi aile ile de bu sayede tanıştım. Amacım toprak tahlilinin çok kısa sürede yaygınlaştırılması ve tahlili yapılmamış tarlanın kalmamasının sağlamaktı. Bunda da oldukça başarılı oldum.

• Bölgemizde taban suyu yakın ve bitkisel üretimde mantar hastalıkları çok yaygın ortaya çıktığı için, nematod sorununa karşıda etkin bir korunma yöntemlerinde birisi olan Yabani kök üzerine aşılı karpuz, domates, ve patlıcan gibi yetiştiricilik uygulamaları öncelikli olarak, yetiştiricilikte öncü ve yenikleri de çevresindekilerle paylaşmayı seven 15 önder üretici ile uygulamaya alınmış daha sonra da Beldede yaygınlaştırmaya çalışılmıştır. Bu uygulama sayesinde önümüzdeki yıl 50'nin üzerindeki üretici grubu ile yabani kök üzerine aşılı fide ile yetiştiricilik modeli sürdürülecektir. Bu sayede daha az ilaç kullanımı ve yüksek verimli kontrollü tarım modeli uygulaması geliştirilecektir.

Belde üreticilerinizin bilgileneşmesi ve Tarımsal yenilikleri görmelerini sağlamak için faaliyetleriniz oldu mu?

18 Ağustos 2004 tarihinde başlayıp, bir hafta devam eden Bafra uluslar arası tarım fuarına üreticilerimle katıldık. 06-09 Ekim 2004 tarihinde Bursa da düzenlenen uluslar arası tarım fuarına Çınarlık Beldesinden 4 adet üretici götürdüm. Fuarlarda tarımsal konulardaki yenilikleri beraberce gördük. Üreticilerle ve sanayi kuruluşlarıyla üreticilerimi görüştüm. Akıllarda olabilecek hem yetiştiricilik hem de pazarlama sorunlarını çözüme kavuşturduk. Enginarla ilgili bölgesel bir uygulama planı belirledik. Bu plan dahilinde de şuan da yürüyoruz.

Tarım Danışmanlığı sisteminin tüm köylere yaygınlaşmasını ister misiniz?

Kesinlikle "evet". Tarım Bakanlığımızın pilot proje kapsamında uygulamaya aldığı "*1000 Köye 1000 Tarım Gönüllüsü*" projesi bir yıl gibi kısa bir zamanda , tarım danışmanları ile üreticilerin kaynaşmalarının sayesinde köklü değişikliklerle kendisini ve başarısını kanıtlamıştır. Bu olumlu ve Ülkemiz tarımına ciddi katkılar getirmesi çok açık olan bu projenin "*40.000 köye 40.000 Tarım Gönüllüsü projesi*" ile taçlandırılmasını istiyoruz.

ANTIÖKSİDANLAR: YARARLI MI, ZARARLI MI?

Ahmet Faruk YEŞİLSU

Gıda Mühendisi

Vezirköprü Tarım İlçe Müdürlüğü

Vücudumuzda kanser ve kalp gibi hastalıklar için bir savaş veriyoruz. Kontrol edilmesi gereken düşmanlardan biri de serbest radikaller. Serbest radikaller somatik hücrelere ve bağışıklık sistemine saldıran moleküllerdir. Antioksidanlar, serbest radikallerin etkilerini nötralize eden, kanser, kalp hastalıkları ve erken yaşlanmaya neden olabilecek zincir reaksiyonlarını engelleyen moleküllerdir. Serbest radikaller nötralize edilmezlerse vücutta ciddi hasarlara neden olabilirler.

- Hücre membranı proteinlerini yıkarak hücreleri öldürmek,
- Membran lipit ve proteinlerini yok ederek hücre membranını sertleştirip hücre fonksiyonunu engellemek,
- Çekirdek zarını yararak çekirdekçikteki genetik materyale etki edip DNA'yı kırılma ve mutasyonlara açık hale getirmek,
- Bağışıklık sistemindeki hücreleri yok ederek bağışıklık sistemini zorlamak.

Beta-karoten, askorbik asit ve α -tokoferol gibi antioksidanların serbest radikallerin neden olduğu oksidasyonları önlediği yapılan çalışmalarla gösterilmiştir. Bunların dışında taurin, bilirubin ve ürik asit de bilinen doğal antioksidanlardır. Sütte, karaciğerde ve böbrekte bulunurlar. Bunlar da serbest radikal oluşumunu önlerler.

Yağda çözünen en önemli antioksidan E vitamini, C vitamini, elektron taşıyıcısı gibi iş görerek, E vitamini radikalini tekrar indirgeyerek E vitamini haline getirir. Vitamin A ve beta-karoten bazı durumlarda antioksidan gibi davranır. Ayrıca biyoflavonoidler de antioksidan özelliğe sahiptir. Koenzim Q bir fenoldür ve o da pek çok dokuda E vitamini gibi davranır. Lipoik asit ve glutatyon kükürt içerikli bileşiklerdir, hidrojen atomu taşıyıcısı gibi davranarak fenoller gibi görev yaparlar. Besinsel antioksidanlar, üzerinde sıklıkla durulan

konulardan biridir. Katesinler (çaydaki), antosiyaninler (şaraptaki) gibi flavonoidler hemen hemen tüm gıdalarda doğal olarak meydana gelir ve özellikle de meyve ve sebzelerde bolca bulunur. En belirgin örnekleri ve kaynakları; β -Karoten (tatlı patates, balkabağı, kayısı ve kabak), likopen (domates, papaya ve kırmızı portakal), lutein (ispanak), Vitamin C (çeşitli meyveler) ve Vitamin E'dir. Bu konuda son zamanlarda yapılan bir çalışmada pekan, ceviz ve fındıkların toplam antioksidan kapasitesi hesaplanmış, hayvanlar üzerinde yapılan deneylerle de oksijen absorblama kapasitesini (ORAC) ve polifenol içeriği saptanmış ve bu araştırmanın sonuçlarına göre; en iyi antioksidan kaynakları olan bazı hazır kahvaltılık tahılları içeren taneli gıdaların tüketilmesi önerilmektedir. Bu antioksidanlar, koroner damar rahatsızlıkları, diyabetik hastalıklar ve yaşlanma gibi çeşitli hastalıkların temelinde var olan serbest radikaller ya da reaktif oksijen türleri (ROS) olarak bilinen moleküllerden hücreleri koruyan bir role sahip olabilmektedirler.

Bu potansiyel yararlar, sağlık risklerindeki azalmayla ilgili olmasına karşılık bütün araştırmacılar çalışma mekanizmasını anlamak, uzun dönemli etkilerini tespit etmek ve potansiyel yararları doğrulayabilmek için daha fazla klinik çalışmaya ihtiyaç duymaktadırlar. Açıkçası kanser, vasküler hastalık ve yaşlanmaya bağlı durumlar gibi kronik hastalıklarda antioksidan ilavesinin tavsiye edilebilmesi için öncelikle o konu üzerinde etkili bir çalışma yapılmış olmalıdır. Yapılan bir çalışmada Beta-Karoten, Vitamin A, C, E ve selenyumun farmakolojik dozlarının gastrointestinal kanser riskini azaltamayacağı saptanmıştır. Amerikan Diyet Rehberi Tavsiye Komitesi (DGAC), meyve, sebze, tahıllar, yağsız ve düşük yağlı süt ve süt ürünleri alımıyla, Ca, K, Mg ve lifler kadar Vitamin A, C, E tüketiminin de artacağını bildirmiştir.

Kaynaklar

- Clemens, R., Pressman, P., 2004. Dietary Antioxidants-Risk or Relief? Food Technology. Vol. 52, No. 11.
- Gümrükçüoğlu, A., 2004. Serberst Radikaller. www.genetikbilimi.com

SAMSUN' DA KIVI ÜRETİMİ VE GELECEĞİ

Mehmet Ali YETGİN

Ziraat Mühendisi

Samsun Tarım İl Müdürlüğü

Doğal yetiştirme alanlarının dışın-da pek bilinmeyen kivi 1905' li yıllarda misyonerler tarafından Çin' den alınarak Yeni Zelanda` ya götürülerek burada kültüre alınmıştır. Kivi meyvesi vitaminlerce ve aromatik maddelerce zengin olması nedeniyle insanlar tarafından sevilmiş ve kısa sürede dünyada kivi üretimi bir milyon tonun üzerine çıkmıştır.

Dünyada ilk kivi bahçeleri 1930'lu yıllarda Yeni Zelanda` da kurulmuş-tur. 1970'li yıllardan sonra başta Avrupa olmak üzere birçok ülkede hızlı bir yayılma göstermiştir. 1985 yılında dünya toplam kivi üretimi 31 bin ton dan 1995 yılında 1 milyon tonun üzeri-ne çıkmıştır.

Türkiye' de kivi üretim çalışmalarına 1988 yılında başlamıştır. İlk olarak Yalova` da bulunan Atatürk Bahçe Kültürleri Merkez Araştırma Enstitüsü tarafından sahil bölgeler ağırlıklı olmak üzere 15 farklı ekolojide adaptasyon-demonstrasyon bahçeleri kurulmuştur. Yapılan çalışmalar sonucu Karadeniz, Marmara ve Ege (Sahil kısmı) bölgelerinin kivi yetiştiriciliğine uygun olduğu saptanmıştır.

Ülkemizde 1997 yılından beri tesis edilmiş kivi üretim alanı 2000 dekara yaklaşmıştır. Büyük çoğunluğu Karadeniz Bölgesi Sahil kuşağında yer almakla birlikte kapama bahçelerin büyüklüğü 1-2 dekadır. Buna karşılık Yalova, Bursa ve Kocaeli illerinde ise bahçe büyüklükleri 10-40 dekar büyüklüğündedir. Marmara'da kapama bahçelerin büyük olmasının nedeni ise;

- 1- Tüketim merkezine yakınlığı
- 2- Soğuk hava depolarının olma-sı, Bölgedeki üretimin büyük ölçüde artmasına itici güç oluşturmaktadır.

Ege ve Akdeniz bölgelerinde denizden 200-500 m yüksek nemli vadilerde kivi üretimi yapılabilmektedir. Akdeniz Sahil kuşağında ise aşırı sıcaklar kivi yetiştiriciliğini zora sokmakta olup, her gün sulama yapma zorunluluğu

ürün maliyetini artırmak-tadır. Ayrıca kış soğuklama ihtiyacını karşılamadığın-dan çiçek gözlerinin tamamının uyanmaması verim düşüklüğü olmaktadır.

Ülkemizde yılda 4000 tonun üzerinde kivi tüketilmekte, bunun %90'ı diğer ülkelerden ithal edilmektedir. İthalat daha çok Yunanistan ve İtalya'dan yapılmaktadır. Bunun dışında da miktarı bilinmeyen önemli ölçüde kivin de sınır ticareti yolu ile ülkemize sokulduğu bilinmektedir.



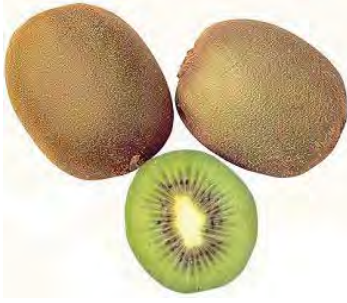
Tablo-1 2003 yılı kivi üretimi ve verimleri

İlçe Adı	Meyve Veren Ağaç Sayısı	Verim (kg/ağaç)	Üretim ha/ton
Merkez	1600	20	32
Alaçam	600	20	12
Bafra	100	40	4
Çarşamba	4000	40	160
Salıpazarı	400	40	16
Terme			
Tekkeköy	400	10	4
19 Mayıs		10	4
Yakakent	50	15	1
TOPLAM	7150	195	233

İLÇE ADI	Toplu Meyvelikler			Dağılık Ağaç Sayısı	
	Kapladığı Alan (ha)	Meyve Veren (ad)	Meyve Vermeyen (ad)	Meyve Veren (ad)	Meyve Vermeyen (ad)
Merkez	4	850	1150	750	1352
Alaçam	1	250	250	350	100
Bafra	1,5		600	100	500
Çarşamba	375	4000	147500		
Salıpazarı	3,5	400	1000		
Terme	2,5		1000		
Tekkeköy	0,8	300	20	100	101
19 Mayıs					400
Yakakent				50	
TOPLAM	388,3	5800	151520	1350	2453

Ülkemizin önemli bir miktarını yurt dışından ithal edilen kivi'nin Samsun da bahçe tesisleri ilk olarak 1990'lı yıllarda başlamış ve çiftçilerin ise ekonomik önem arz etmesiyle birlikte son yıllarda kapama bahçe kur-maya başlanılmıştır. Halen ilimizde toplam 3883 da alanda kivi bahçesi bulunmak olup Samsun'da Kivi üretiminin diğer bölgelere göre hızla artmasının nedenleri ise,

- 1- Ekolojik şartların ve yetiştiricilik alanlarının geniş olması,
- 2- Hastalık ve Zararlılar yönünden diğer meyvelere göre toleranslı olması,
- 3- Marketlerde ve pazarda kivi fiyatının yüksek olması,
- 4- Yetiştiricilik bilgilerinin çiftçilerce öğrenilmiş olması,
- 5- Fidan üretimlerinin artması neticesinde fidan fiyatlarının düşmesidir.



Bölgemizde kivi yetiştiriciliğinin daha hızlı artması, gelişmesi ve karlılığı için;

- 1- Soğuk hava depolarının standartlara uygun hale getirilmesi ve yenilerinin yapılması,
- 2- Meyve hasadı, ambalaj ve pazarlama konusunda uluslararası standartlara uyulması,
- 3- Yetiştiricilikte basınçlı sulama sistemlerinin (Damla ve mini sprink) kullanılması;
- 4- İyi bir gübreleme programının yapılması,
- 5- Üreticilerin bir birlik çatısı altında toplanması neticesinde yukarıda bahsedilen konuların daha kolay çözüleceği, dolayısıyla ilimizin Karadeniz bölgesinin önderi olması kaçınılmaz olacaktır.

Bu çerçevede İl Müdürlüğü olarak katalizör görevini yerine getirmek üzere İl Özel İdare Kaynaklı kivi projeleri yapılarak 2004 yılında 1500 adet fidan dağıtımı yapıldı. Proje devamı olarak Çarşamba İlçesi Saraçlı köyüne 2000 adet kivi fidanı dağıtımı gerçekleştirilecektir.

YEŞİLKART İŞLEMLERİ

Ömer SAYIN

Tarım Teknikeri

Samsun Tarım İl Müdürlüğü

Tarım il Müdürlüğüne arazisi olup zirai gelir tespit raporu almak için müracaat eden şahısların mutlaka Valilik Sağlık İl Müdürlüğündeki Yeşilkart bürosuna Tarım İl Müdürlüğüne imzalı havaaleli dilekçe almaları, arazisi olmayan müracaat sahiplerinin ise İl Müdürlüğüne gelmemeleri gerekmektedir.

Yeşilkart Alabilmek İçin Gerekli Evrak

- 1) Yeşilkart Başvuru Formu (Sağlık Müdürlüğünden alınacak)
- 2) Konut Kimlik Bildirim Formu (Muhtardan alınacak)
- 3) İkametgah belgesi (Muhtardan alınacak)
- 4) Muhtaçlık Belgesi (Muhtardan alınacak)
- 5) 2 adet Nüfus Cüzdanı Kayıt Örneği (Baba, anne dahil tüm aile bireyleri) (Nüfus Dairesinden alınacak)
- 6) Zafer Vergi Dairesinden yazı
- 7) SSK Bölge Müdürlüğünden yazı
- 8) Canik, Atakum, Gazi, İlkadım Belediyesi (Çatalçam, Altinkum, Kurupelit, Taflan, Yeşilkent'te oturanlar bu belediyelerden yazı getirecekler)
- 9) Sosyal Yardımlaşma Vakfından yazı (Valilik binası içinde)
- 10) Şöförler Cemiyetinden yazı (aracı olsun olmasın)
- 11) Tarım Kredi Kooperatifinden yazı (merkeze bağlı kooperatiflere üye olanlar merkezden olmayanlar üye oldukları yerden) (Arazisi olsun olmasın)
- 12) Ziraat Odasından yazı (Arazisi olsun olmasın)
- 13) Tarım İl Müdürlüğünden arazilerin tarımsal gelir tespit ettirerek ve Doğrudan Gelir Desteği alıp almadığına dair belge
- 14) Tüm evraklar tamamlandıncaya bağlı olduğu Karakol ve Jandarmadan gelir tespit raporu.
- 15) Yeşilkart almaya gelenler 4.yaşından büyükler için birer resim getireceklerdir.
- 16) Tüm Evraklar tamamlandıncaya yarım kapak dosya ile birlikte valilikteki yeşilkart bürosuna teslim edeceklerdir.

TARIM REFORMU ÇALIŞMALARININ TARIMA KATKISI

Osman TORAMAN

Ziraat Mühendisi

Tarım Reformu Bölge Müdürlüğü

Ülkemiz tarımında var olan yapı bozukluğu ilimizde de bariz olarak gözükmektedir. Tarım meselesi 3,5 milyon çiftçi nüfusunun değil 70 milyon nüfusun tamamının meselesidir. Gelecek nesillerin ve insanlığın meselesidir. Toprak ve su kaynaklarının bilgisizce kullanılması tarımın başta gelen sorunlarından birisidir. Toprak ve su gibi doğal kaynakların uygun biçimde kullanılması zorunludur. Bu kaynakların plansız ve dengesiz kullanımı ülkelerin sosyal ve ekonomik açıdan bir takım dar boğazlara girmesine neden olmaktadır.

Tarımın temel sorunları içerisinde tarımsal yapı bozukluğu başta gelmektedir. Tarımsal yapı bozuklukları verim üzerinde olumsuz etki yaptığı gibi, çoğu kez verim arttırıcı önlemler alınmasını güçleştirmektedir. Tarımsal yapı bozukluğunun önlenmesi Arazi toplulaştırması ile mümkündür. Bunu gerçekleştirecek teknik eleman ve güce ülke olarak her zaman sahibiz. Gelişmiş ülkelerde çok eski tarihlerden beri uygulanan arazi toplulaştırma çalışmaları ülkemizde son otuz yıldan beri uygulanmaktadır. Ancak yeterli önem verilmemiştir. Ülkemizde tarımsal amaçlı kullanılan arazi büyüklüğü 27 milyon hektardır. İlimizde ise 450 bin hektardır. Ülkemizde çoğunlukta olan küçük tarım işletmelerinin sahip oldukları arazi miktarı 30-35 da olup 7-8 parçadan oluşmuştur ve aynı işletmeye ait olan parçalar birbirine 1-2 km mesafelerde kalmaktadır. İlimiz içinde durum aynıdır. Bu nedenle düzenli bir işletme özelliği göstermeyen küçük işletmelerde ekonomik ziraat yapma imkanı yoktur. Bu araziler mekanizasyona uygun değildir. Tabi ki bu şartlarda maliyet yükselir.

Avrupa ve ABD ülkelerinde işletme başına 300-350 da arazi düşmekte ve parça büyüklüğü ortalama 100 da civarında olup drenaj ve sulama yönünden herhangi bir engeli kalmamıştır. Globalleşen dünyaya ayak

uydurmanın yolu, kaynakları rantabl kullanmaktan geçer. Dünyada tarımsal yönden kalkınmış ülkelerle rekabet etmenin yolu bellidir. Tarım arazilerini toplulaştırmak, drenaj problemlerini çözmek ve sulanabilir arazileri sulamaya açmaktan geçer. Sonra ikinci adım; ürün deseni belirleme, beraberinde bu ürünleri işleyecek tesisleri eş zamanlı olarak kurmak olmalıdır.

3083 Sayılı Sulama Alanlarında Arazi Düzenlemesine Dair Tarım Reformu Kanunu ile toprağın parçalanmasının önlenmesi, ekonomik üretime imkan vermeyecek şekilde parçalanmış arazilerin toplulaştırılması, tarım arazilerinin tarım dışı amaçlarla kullanımının sınırlandırılması, topraksız ve az topraklı çiftçilerin topraklandırılması, eğitilmesi, desteklenmesi ve köy yerleşim yerlerinin düzenlenmesi amaçlanmaktadır.

Arazi Toplulaştırması kısaca ekonomik üretime imkan vermeyecek şekilde parçalanmış arazilerin yol, kanalet, tahliye kanalı gibi sabit hudutlar dikkate alınarak bir araya getirilmesi, işletmelerin yeniden düzenlenmesi, yerleşim yerlerinin planlanması olarak tanımlanabilir.

Arazi parçalılığı; Ülkemizde tarımsal nüfusun hızlı oranda artışı ve artan nüfusun diğer sektörlere aynı oranda aktarılmaması, miras kanunlarımız, toplu yerleşim yerlerinin yaygın olması, mülkiyet ve ticaret kanunlarımızda arazilerin parçalanarak alınıp satılmasını engelleyecek hükümlerin bulunmaması (3083 Sayılı Kanun hariç) fiziki tesislerin (sulama tesisleri, karayolu, demiryolu v.s.) inşası tarım arazilerinin parçalanmasını hızlandırmaktadır. Harran Ovası I. Kısımda 3819 olan parsel sayısı rızai taksimler sonucu 6298'e, sulama projesinin geçirilmesi sonucu 31153'e çıkmıştır. Toplulaştırma neticesinde 5897 parsel olarak tescil edilmiştir.

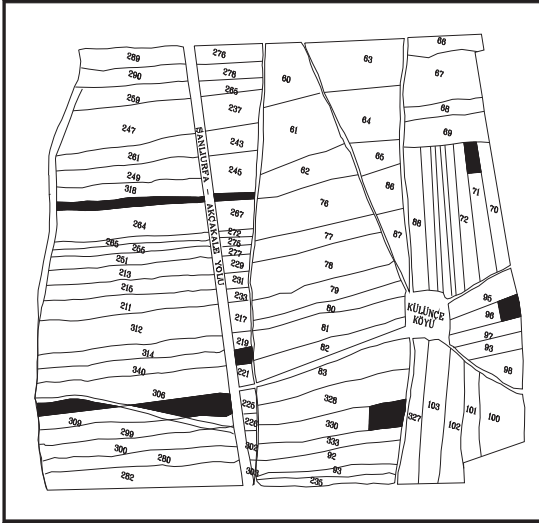
Sulama sahalarındaki bir kısım parsellerin mevcut yol ve kanallardan yararlanamaması, Harran Ovası'nda toplulaştırma yapılmaması idi parsellerin %35'i sulama kanalı ile %40'ı yol ile irtibatsız olacak idi. Sulama projelerinin uygulanmasında ortaya çıkan güçlükler; Harran Ovası'nda toplulaştırma yapılmaysaydı 95 trilyon TL kamulaştırma bedeli ödenmesi gerekecekti.

Parçalı ve şekilsiz araziler bir araya getirilerek verimlilik artırılmakta ve makineli tarıma uygun hale dönüştürülerek girdilerde tasarruf sağlanmaktadır. Müşterek mülkiyetlilikten doğan huzursuzluklar, müşterekliğe son verebildiği için ortadan kalmaktadır. Bütün parsellerin yol ve su ile irtibatı temin edilmektedir.

Köy sınırları, yol, kanal, kanalet gibi sabit hudutlara dayandırıldığından köyler arası sınır ihtilafları ortadan kalkmaktadır. İhtiyaç duyulan köylerde yeni köy yerleşme alanları ayrılmaktadır. Arazi toplulaştırması ile yapılan hesaplara göre tarımsal üretimde ortalama %50 artış temin edilmektedir. Yol, kanal, kanalet ve köy gelişme alanı gibi ortak kullanım alanları hazine arazisinin olduğu köylerde hazineden karşılandığı için kamulaştırma işlemi azalmaktadır.

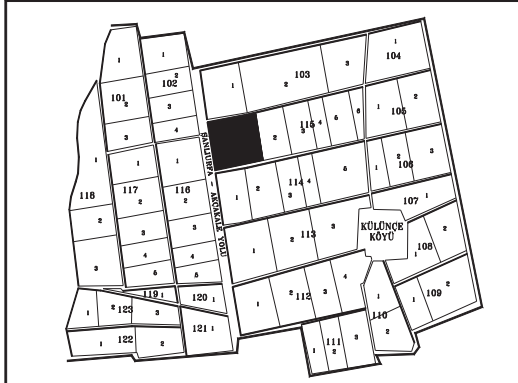
Aşağıda işletmeye ait 8 parça ve şekilsiz arazinin tek parça ve düzenli parsele dönüşümü gösterilmiştir.

TARIM REFORMU ŞANLIURFA BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜ



TOPLULAŞTIRMA ÖNCESİ KÜLÜNÇE KÖYÜ

TARIM REFORMU ŞANLIURFA BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜ



TOPLULAŞTIRMA SONRASI KÜLÜNÇE KÖYÜ

SAMSUN TARIM İL MÜDÜRLÜĞÜNDEN YENİ KİTAPLAR



İL MÜDÜRLÜĞÜNDEN HABERLER

6. BAV TOPLANTISI MERKEZDE YAPILDI

İl Müdürlüğü ile İlçe Müdürlükleri arasında teknik bilgi alışverişi yapmak, sorunlara en kısa zamanda çözüm oluşturmak amacıyla düzenlenen BAV Toplantılarının altıncısı 14 İlçe Müdürlüğünün katılımı ile İl Müdürlüğümüz toplantı Salonunda yapıldı. Son günlerin önemli ve güncel konusu olan Gıda kontrolörlüğü ve Gıda Üreten İşyerlerinin denetiminin ele alındığı toplantıda Kontrol Şubesi elemanlarınca ilçe personelinin bilgilendirilmesi sağlanmıştır.



16.TAYEK TOPLANTISI KASTAMONU'DA YAPILDI



Tarımsal Araştırma Eğitim ve Yayın çalışmalarının değerlendirildiği ve İl Müdürlüklerinin Araştırma Enstitülerinden aldığı araştırma sonuçlarını çiftçiye aktarmada rol oynadığı TAYEK Toplantılarının onaltıncısı, Samsun, Tokat, Amasya, Kastamonu Çiftçi Eğitimi ve Yayın Şube müdürleri ile teknik personelinin katılımı ile Kastamonu ilinde yapıldı. Bodur meyve yetiştiriciliğinin her yönüyle değerlendirildiği toplantıda ayrıca Tokat ilinde yürütülen Bir Köye Bir Ürün Projesi, Organik Hayvancılık konularında bilgilendirme çalışmaları yapılmıştır.

BİLGİSAYAR KURSLARI DEVAM EDİYOR

İl Müdürlüğümüz personelinin bilgisayar kullanımı ve sektörde meydana gelen yeniliklerin öğrenilmesi amacıyla açmış olduğu bilgisayar kurslarına devam edilmektedir. Windows İşletim Sistemi, Office 2000 eğitiminin yanı sıra CDWriter ve Scanner Kullanımı, Görüntü ve Fotoğraf Aktarım İşlemleri, Mail İşlemleri ile Kurumumuz web sayfasına veri girme işlemleri konularında eğitimler verilmeye devam edilmiştir.



**Kaybettiklerinle üzüleceğine
kazandıklarınla sevinmesini öğren.**

İL MÜDÜRLÜĞÜNDEN HABERLER

KAÇAK HAYVAN NAKLİ İÇİN BİLGİLENDİRME



Kaçak Canlı hayvan ve etlerin naklinin önlenmesi için İlimizde görev Jandarma ve Emniyet Teşkilatı ile Belediye Zabıtası Ekiplerine 09.11.2004 tarihinde İl Müdürlüğümüz Toplantı Salonunda hizmet içi eğitim toplantısı yapılmıştır. Toplantıya 14 ilçemizden gelen katılımcılara hayvan sevkleri esnasında menşe şahadetnamesi, veteriner sağlık raporu, kulak küpesi ve hayvan pasaportlarının kontrollerinde nelere dikkat edileceği hususunda bilgi verilmiştir.

VEZİRKÖPRÜ'DE BIÇERDÖVER OPERATÖRÜ KURSU

İlimizde Vezirköprü ilçesinde Ç.E.Y.Şb tarafından açılan "G" sınıfı (Biçerdöver Operatörleri Yetiştirme) Kursu açılmış olup 10 gün süren bu eğitimin sonunda başarılı olan 16 kişiye törenle belgeleri dağıtılmıştır. Kursta birinci olan İsmail ARSLAN'a plaketini Samsun milletvekillerinden Musa UZUNKAYA, ikinci olan Mustafa ARSLAN'a plaketini İl Müdürümüz Sadullah KİRENCİ, üçüncü olan Erol KAPLAN'a plaketini Vezirköprü İlçe Müdürü Dursun OKUR vermiştir.



TARIM İL MÜDÜRLÜĞÜMÜZDE ARICILIK ÜZERİNE HİZMET İÇİ EĞİTİM



Tarım İl Müdürlüğü ve İlçe Müdürlükleri teknik personeline yönelik hizmet içi eğitim kapsamında arıcılık kursu düzenlendi. Yeni arı ürünlerinin üretimi ve değerlendirilmesi konusuna ağırlık verilen eğitim süreci sonunda eğitimi alan personelin ilçelerinde yeni kurslar açarak edindikleri çağdaş bilgileri yöre arıcılarına aktarmaları konusunda da aşama sağlanmıştır.

İL MÜDÜRLÜĞÜNDEN HABERLER

HASAN ÇEBİ AYDIN TARIM İL MÜDÜR YARDIMCILIĞINA ATANDI

Kurumumuzda uzun yıllar Çiftçi Eğitimi ve Yayım Şubesi hayvancılık biriminde görev yapmış olan Ziraat Mühendisi Hasan ÇEBİ Aydın Tarım İl Müdür Yardımcılığı görevine atanmıştır. İl Müdürlüğü olarak kendisine yeni görevinde başarılar dileriz.



YAĞLIK KABAK ÇEKİRDEĞİ DEMONSTRASYONU



Yağlık kabak çekirdeği Tarım İl Müdürlüğü tarafından Balaç Köyü'ndeki önder çiftçilerimizden Recep YAMAN'a deneme amaçlı verilmiştir. Bolu Kalite Yem Sanayi A.Ş.'nin Avusturya'dan temin ettiği Yağlık Kabak Çekirdeği numune olarak İl Müdürlüğümüze gönderilmiştir. Bölgeye adaptasyonunun kontrolü amaçlı yapılan deneme başarıyla sonuçlanmıştır. 25/05/2004 tarihinde ekimi yapılmış olan kabakların, 21/10/2004 tarihinde çiftçilerin katılımlarıyla hasadı gerçekleştirilmiştir. Yurt dışına ihraç edilen bu kabak çeşidinin yağı kullanılabilirdiği gibi, kabuksuz olması nedeniyle çikolata gibi değişik materyallerle dışı kaplanarak çerezlik olarak kullanılmaktadır.

İL MERKEZİ VE İLÇELERDE GIDA DENETİMLERİ YAPILDI

İlimizde faaliyet gösteren gıda üretim satış ve toplu tüketim yerlerinin 20-25/12/2004 tarihleri arasında Bartın, Çankırı, Çorum, Giresun, Rize, Ordu, Trabzon, Tokat, Zonguldak, Kastamonu İl Müdürlüklerinden gelen 69 gıda kontrolörü ve kontrolör yardımcılarıyla beraber ilimizde gömrevli 75 gıda kontrolörü ile il merkezi, Atakum, Gazi, İlkadım belediyesine ait mahallelerle Terme, Asarcık, Tekkeköy, Salıpazarı, Bafra, Çarşamba Ladik, Ayvacık Yakakent, Havza Vezirköprü 19 Mayıs ilçelerinde toplam 5178 adet satış ve toplu tüketim yerleri yaklaşık 69 ekiple denetlenmiştir.



İL MÜDÜRLÜĞÜNDEN HABERLER

İLÇE KAYMAKAMLARI YEMEKTE BULUŞTU



İlimizdeki tarım danışmanlarının görev yaptığı ilçelerin kaymakamları ile tarım danışmanları İl Müdürlüğümüzün düzenlenmiş olduğu yemekte bir araya geldi. Tarım danışmanlarının görev yerlerinde karşılaştıkları sorunları ve ortaya koydukları çözüm önerilerinin görüşüldüğü toplantı sonrasında katılımcılar böyle bir toplantının sorunların giderilmesinde önemli bir yeri olduğunu belirtmişlerdir.

GÖLALAN KÖYÜ ÇİFTÇİLERİNE KİRAZ YETİŞTİRİCİLİĞİ EĞİTİMİ

İlimiz merkeze bağlı Gölalan Köyünde Kiraz Yetiştiriciliği, Hastalık ve Zararlıları konulu eğitim verildi. Sayın İl Müdürümüz Sadullah KİRENCİ ve Bitki Koruma Şube Müdürü Fikret SÖNMEZ'in de katıldığı eğitim toplantısında Çiftçi Eğitimi ve Yayım Şube Müdürlüğünden Ziraat Yüksek Mühendisi Abdulkadir KULEYİN yetiştiricilik konusunda bilgi verirken, Bitki Koruma Şube Müdürlüğünden Ziraat Mühendisi Mustafa KESKİN de hastalık ve zararlılardan korunma yolları konusunda çiftçiye bilgiler verdiler.



KURUPELİT ÇİFTÇİLERİNE MANTAR YETİŞTİRİCİLİĞİ EĞİTİMİ



Kurupelit beldesinde yaşayan ve mantarcılığa ilgi duyan 25 vatandaşımız "Mantar Yetiştiriciliği" konusunda seminer talebiyle Kurupelit Belediye Başkanlığına başvuru yapmışlardır. Kurupelit belde belediyesinin organize ettiği seminer programı doğrultusunda ilgili belde sakinlerine Ziraat Mühendisi Cengiz ÖZDEMİR tarafından "Mantar Yetiştiriciliği" semineri verilmiştir.

Çalışan hata da yapar, çalışmayan hiçbir şey!..

İL MÜDÜRLÜĞÜNDEN HABERLER

19 MAYIS İLÇESİNDE DAMIZLIK GEBE DÜVE DAGITIMI



Ondokuzmayıs ilçesinde Sosyal Riski Azaltma Projesi kapsamında 91 aileye 1'er bas olarak dağıtım yapılacak Damızlık Gebe Düveler çiftçilere teslim edilmeye başladı.

İLİMİZDE KOOPERATİFÇİLİK EĞİTİM SEMİNERİ YAPILDI

Tarım ve Köyşleri Bakanlığı, Teşkilatlanma ve Destekleme Genel Müdürlüğüne uygulanan Hayvancılık Projelerinin canlı demirbaş materyali seçiminde görev alacak teknik personele ait 6. grup Hizmet içi Eğitimi 30.11.2004 – 01.12.2004 tarihleri arasında 3 gün süreyle İl Müdürlüğü toplantı salonunda yapılmıştır. Toplantıya Samsun, Amasya, Bartın, Düzce, Ordu, Giresun, Karabük, Sinop, Zonguldak, Çorum ve Erzurum İllerinden toplam 52 Mühendis (Zooteknist) ve Veteriner Hekim katılmış olup, seminerin üçüncü gününde Bafra Altınay Tarımsal Kalkınma Kooperatifi ziyaret edilerek uygulamalı ders anlatılmıştır. Toplantıya Tarım ve Köyşleri Bakanlığı, Teşkilatlanma ve Destekleme Genel Müdürlüğünden Şube Müdürü, konu uzmanı Mühendis ve Veteriner Hekimler ile Tarım Sigortaları Vakfından bir görevli katılmış olup, aşağıda belirtilen konularda seminer işlenmiştir.

-İhale Uygulama esasları, -İhale Şartnamesi ve Basın – İlanla İlgili Esaslar, - Hayvan Hareketleri, -Hayvan Hastalıkları ve 3285 sayılı HSZ Kanun'u ve 4631 sayılı HİK, -Teknik Şartlar, -Morfolojik Değerlendirme (Dış Görünüm), -Gebe Düve ve Koyunlarla İlgili Morfolojik Değerlendirme, -Milletlerarası Pedigri Okuma, -Hayvan Hayat Sigortası ve -Tarım İl Müdürlüğünün Hayvancılık Projesi uyguladığı bir Tarımsal Kalkınma Kooperatifinde uygulamalı eğitim.



İL MÜDÜRLÜĞÜNDEN HABERLER

SAMSUN İL MÜDÜRLÜĞÜ ARGE BÜROSU OLUŞTURULDU



Samsun tarımının çağdaş tarımsal anlayışa paralel bir şekilde geliştirilmesi ve AB standartlarında üretim sürecine katkıda bulunması amacıyla yapılabilecek olası çalışmaları değerlendirmek amacıyla İl Müdürlüğü bünyesinde ARGE Birimi oluşturulmuştur. Ziraat Mühendisi Ergin KAHVECİ başkanlığında, Ziraat Yüksek Mühendisi Ali Rıza DEMİRBAŞ ve Ziraat Mühendisi Mustafa ALTINDEĞER'den oluşan ARGE Birimi ilk etapta Sivil Toplum Kuruluşları ile İl Müdürlüğü personeli ve sektör temsilcilerinin görüşlerini alarak bir altyapı oluşturmaya ve sonuçta olası projelerin üretilmesi amacıyla girişimler de bulunmaya başlayacaktır.

SUNİ TOHURLAMA EĞİTİMİNE TEKRAR BAŞLANDI

19 Mayıs Üniversitesi Veteriner Fakültesi ile İl Müdürlüğümüzün ortaklaşa düzenlenen suni tohumlama eğitim semineri 2004 yılında olduğu gibi bu yılda devam etmektedir. Resmî ve özel çalışan Veteriner Hekim ve Veteriner Sağlık Teknisyenlerine yönelik ayrı ayrı guruplar halinde verilen kurs 5 gün sürmektedir. Yrd.Doç.Dr.Mesut ÇEVİK tarafından Müdürlüğümüz toplantı salonunda verilen suni tohumlama kursunun tatbiki eğitimi ise mezbaha da yapılmaktadır.



ÇARŞAMBA'DA TRABZON HURMASI ÜRETİMİ YAYGINLAŞTIRILACAK



Karadeniz TAE Müdürü Hasan ÖZCAN tarafından Çarşamba Kaymakamı Nurettin YÜCEL makamında ziyaret edilerek Trabzon Hurmasının İlçede üretimini yaygınlaştırmak için görüş alışverişinde bulunuldu. İlçe Tarım Müdürü Fahrettin YÜKSEL'in de katıldığı toplantıda konuşan Hasan ÖZCAN "KTAE Trabzon Hurması konusunda kordinatör enstitü olup yurdumuzun değişik yerlerinde yetişen birçok Trabzon hurması çeşidi üzerine araştırma yapmakta, önümüzdeki yıl da çiftçilerin talebini karşılamak üzere fidan üretimine geçecektir" dedi.

İL MÜDÜRLÜĞÜNDE H A B E R L E R

ÇARŞAMBA İLÇESİ SARAÇLI KÖYÜNDE KİVİ BAHÇELERİ KURULACAK



Çarşamba İlçe Tarım Müdürlüğünce Saraçlı köyünde yapılan çiftçi toplantısında konuşan İlçe Tarım Müdürü Fahrettin YÜKSEL "Saraçlı köyündeki çiftçilerimize kivi bahçeleri tesis etmeleri şartıyla İl Özel İdare Müdürlüğünün desteği ile kivi fidanı dağıtılacağını; Projeyi uygulanmadan önce tereddütlerin giderilmesi ve muhtemel aksaklıkların önlenmesi amacıyla bu toplantıyı düzenlediklerini" söyledi. Daha sonra Ziraat Mühendisi Turan DURSUN tarafından "Kivi Yetiştiriciliği, mini yağmurlama) sistemi ve kivi yetiştiriciliğinin maliyeti-karlılığı" konularında çiftçilere bilgi verildi.

AĞCAGÜNEY'DE "YEM BİTKİLERİ YETİŞTİRİCİLİĞİNİ TEŞVİK" TOPLANTISI

Çarşamba İlçe Müdürlüğünce Ağcagüney'de "Yem Bitkileri Yetiştiriciliği" konusunda çiftçi toplantısı düzenlendi. Ağcagüney TTK Başkanı Dursun GÜNEY ve çiftçilerin katıldığı toplantıda İlçe Müdürü Fahrettin YÜKSEL "Bakanlığımız hayvancılık desteklemesi yanında yem bitkisi yetiştiriciliği yapan çiftçilere de destek sağlamaktadır. Süt sığırcılığının yoğun yapıldığı beldemizde çiftçilerimiz yem bitkisi yetiştirerek bu desteklemeden faydalanabilecek hem de kış boyunca hayvanların ihtiyacı olan kaliteli kaba yemi temin etmiş olacaklardır." dedi. Ziraat Mühendisi Turan DURSUN tarafından yonca, korunga, fiğ yetiştiriciliği hakkında bilgi verilerek Polybra bitkisinin tanıtımı yapıldı.



TEKKEKÖY ÇİFTÇİSİ SİLAJİ ÖĞRENDİ



2004 yılı içerisinde destek için müracaat eden kişi sayısı 200'e silajlık ekim alanı ise **7.650** dekara silaj makinesi alan kişi sayısı **14'e** yükselmiştir. Silaj üretimi ise % 635 oranında artarak **38.250** tona yükselmiştir. İlçe müdürlüğünce yukarıdaki husus ve bilgileri çiftçimize süratle yaymak amacı ile eğitim toplantıları düzenlenmiştir. Ayrıca çiftçimizi ilçe müdürlüğümüz kapılarını açık tutarak gösterilen ilgi ve kişisel yaklaşımlarla müdürlüğümüze gelmeleri sağlanmıştır.

tıbbi bitkiler

Mustafa ALTINDEĞER

Ziraat Mühendisi

Samsun Tarım İl Müdürlüğü

CEVİZ YAPRAĞI

(*Junglans Regia*)



Karadeniz sahil kuşağında mısır tarımıyla uğraşp, mısır ekmeği yemeyenimiz yoktur. Bir de taş kaplar içinde soyalı mısır unundan yapılmış, üzerine ceviz yaprağı serilerek pişirilmiş mısır ekmeğine ceviz yaprağı müthiş bir aroma verir. Ceviz yaprağının olmadığı mevsimlerde de kara lahana yaprağı kullanılırdı. Ceviz içinin E vitaminince zengin olduğunu, bol miktarda **doymamış yağ asitleri** bulunduğunu biliyorduk. Cevizin yaprağında ne olduğu beni pek fazla ilgilendirmiyordu. Ceviz yağında doymamış yağ asitlerinin fazla olması nedeniyle havayla temas edince çabucak acılaşır. Cevizde **protein %15-20** dolaylarındadır. Cevizde önemli **madensel elementler** (K, Mg, P, Ca, F) vardır. Başkent üniversitesi kültür yayınlarından olan **Bütün dünya** dergisinin Mayıs 2002 sayısında ceviz için doğanın kat kat kabuklar içinde sakladığı mucize gıda olarak bahsedilmektedir. Ceviz dışındaki yeşil kabuğu ile kafa derisine, sert kabuğu ile kafa tasına, içindeki zarı ile beyin zarına, asil meyvesi ile de beyin'e benzeyen harika bir gıda olarak bildirilmektedir. Yazının ilerleyen satırlarında beynimizin küçültülmüş bir modeli olan cevizin meyveler arasında

gümüş iyonu içeren tek meyve olduğu ise bayağı ilginçti . Bu gümüş iyonuna uyguladığı elektronik görev açısından gereksinim duyan tek organın beyin olduğu bahsedilmektedir.

Ceviz ağacı Yaprakları tanen, eterli uçucu yağ, juglan (*mantar hastalıklarına karşı etkili*), C vitamini ve flavonlar içermektedir. Drog elde etmek için yapraklar Haziran ve Temmuz aylarında toplanır, havadar ve gölgeli bir yere serilerek kurutulur ve ince kıyılarak hava almayan kaplarda saklanır. Ceviz yaprağının kan durdurucu-sıkıştırıcı (*astrigent*), kuvvetlendirici (*tonik*) ve bağırsak kurtlarını veya solucanlarını düşürücü (*antihelmintik*) etkisi vardır. Yaprak çayı, **sindirim bozukluklarında, kabızlıkta, iştahsızlıklarda ve kan temizliğinde** etkilidir. **Deri hastalıklarında** antiseptik olarak haricen kullanılır. Ceviz yaprağı kaynatılarak, tüm **sıraca** (*scrofula*), egzema (*mayası*), herpes (*uçuk*) ve **raşitik** hastalıklarda, ayrıca, **iltihaplı el ve ayak tırnaklarında** kullanılabilen çok etkili bir banyo katkısı elde edilir. Ceviz yaprağının kaynama suyu banyo suyuna eklendiğinde, **donuk kabarcıkları** iyileşir. Ceviz yaprağı kaynama suyu, **hızlı saç dökülmelerinde** de kafa derisine friksiyon (*ovarak sürme*) yapmakla kullanılır.

Banyo ve Yıkama Katkısı: Tam banyolar için, iki büyük avuç ince kıyılmış yaprak, akşamdan 2-3 lt suya eklenir. Sabahleyin hafif ateşte 4-5 dk kaynadıktan sonra süzülür, banyo suyuna eklenir. Gerektiğinde, bitki miktarı bir misli arttırılır.

Referanslar:

1-"Gesundheit aus der Apotheke Gottes" "Tanrı'nın Eczanesinden Sağlık", Maria Treben

2-Türkiye'de Bitkilerle Tedavi, Prof.Dr. Turhan Baytop, I.U Eczacılık

Süs Bitkilerinden

S. Filiz SAĞLAM

Ziraat Mühendisi

Samsun Tarım İl Müdürlüğü

AFRİKA MENEKŞESİ



Hemen herkes tarafından sevilen, evlerimizi süsleyen Afrika Menekşeleri çok popüler bir süs bitkisidir. Çiçek rengi koyu mavi, mor, lacivert, koyu menekşe, kenarları beyaz, ortası mavi ya da kırmızı, pembe, leylak, kırmızı ya da beyaz olabilir. Çiçekleri katmerli ya da yalınkat, kenarları düz ya da dantelalıdır. Hemen hemen bütün yıl çiçek açar, ancak esas çiçek açma mevsimi yaz ve sonbahardır. Yaprakları etli ve tüylüdür.

Yarı gölge, sıcak, havadar nisbi nemi yüksek yerleri tercih eder. Sarkmış yapraklar bitkinin çok fazla ışık aldığını, uzun ve sık büyümüş gövde ve az çiçek de çok az ışık aldığını gösterir. Evlerde yazın kuzeye veya doğuya bakan cam önlerine kışın ise, batı veya güneye bakan cam önlerine yerleştirilmesi önerilir. Yıl boyunca oda sıcaklığı ideal ortamdır.

Sürekli oda sıcaklığında sert olmayan su ile toprağı nemli tutulmalıdır. Su üstten verilirken yapraklara değdirilmemeli, toprak etrafına dikkatlice verilmelidir. Sulama suyu sert ise sirke ile yumuşatılabilir. Klorlu sular 1

gün bekletilerek kullanılmalıdır. Kışın bitkiye verilen su azaltılarak bitki dinlendirilir. Dinlenmeyen bitki çiçek açmaz. Büyüme zayıf, yapraklar küçük, çiçeklenme çok az ya da hiç olmazsa yapraklar üzerinde lekeler oluşmuşsa gübreleme yapılır. Öncelikle, yaprak gelişimi için kuvvetli nitrat kapsayan bir gübre daha sonra da çiçeklenme için bol fosfor kapsayan bir gübre kullanmak yarar sağlar. Gübreleme yapılmadan en az 2 saat önce toprak ıslatılmalı, çiçeğin yapraklarına gübre değdirilmemelidir.

İlkbaharda saksısı değıştırilmeli ve kuruyan yaprakları temizlenmelidir. Üretimi yaprak çeliğı ile olur. Büyümesini tamamlamış, orta büyüklükteki yapraklar kesilerek alınır. Yaprığın sapı uzun olmalıdır. Koyu renkli şişe veya kavanozlara sapı 1,5-2 cm geçecek şekilde su doldurulur. Şişenin üstü alüminyum kağıtla kapatılır. Bitki sapları bu kağıt üzerinde açılan deliklerden suya daldırılır. Kullanılan suyun saf su (yağmur suyu) olması tercih edilir. Musluk suyu kullanılıyorsa suyun içine konulan mangal kömürü parçaları suyun yumuşamasında rol oynar. Yaprak sapları suya konulduktan sonra bir daha su değıştırilmemeli, ancak gerekirse üstten su ilave edilmelidir. Köklenme 10-15 gün içinde meydana gelir. Kökler yeterince gelişince köklü çelikler toprağına alınmalıdır.

Sıcak ve kuru ortamda yaprak bitleri görülebilir, kökünün soğuk ve fazla ıslak olması da mildiyöye neden olabilir.

**İki günü birbirine
eşit olan
ziyandadır.**

Edebiyat Köşesi

Adnan ÖZBULUT

*Ziraat Mühendisi
Samsun Tarım İl Müdürlüğü*

SEN OLURDUN

Kuş olsam uçsam gitsem
Kanadım sen olurdu.
Binbir dilek işitsem
İnadım sen olurdu.

Gonca güller derseler
Yollarıma serseler
Dünyaları verseler
Muradım sen olurdu.

Sözlerin gamım olsa
Günün akşamım olsa
Aşkın idamım olsa
İmdadım sen olurdu.

Gönül kırıp ezdirsen
Zelil sefil gezdirsen
Hayatımdan bezdirsen
Miadım sen olurdu.

Farketmez keder dolsam
Hem sürünsem hem solsam
Yeniden aşık olsam
Miladım sen olurdu.

Bir basaydın bağına
Ram olurdu doğruna
Uyardım her çağrına
Üstadım sen olurdu.

Arzum, idolüm meğer
Senmişsin ömre değer.
Farzım olsaydın eğer
Cihadım sen olurdu.

-- * --

Adnan Özbulut

Önce İnsan

Adam, pazar sabahı bütün haftanın yorgunluğunu çıkarmak için pijamasını giyer, eline gazetesini alır. Düşüncesi, bütün gün miskinlik yapıp evde oturmaktır. Tam bunları düşünürken oğlu gelir ve sinemaya ne zaman gideceklerini sorar. Oğlunu bu hafta sonu sinemaya götürmeye söz vermiştir ama hiç

dışarıya çıkmak istemediğinden bir bahaneyle oğlunu başından savmak ister. Birden, gazetenin promosyon verdiği dünya haritası gözüne ilişir. Önce dünya haritasını keserek parçalara ayırır ve oğluna, "eğer bu haritayı birleştirip düzeltebilirsen seni sinemaya götüreceğim" der. İçinden de, "oh be, kurtuldum! En iyi coğrafya profesörünü bile getirsen, bu haritayı akşama kadar düzeltemez" der. Aradan on dakika geçtikten sonra oğlu babasının yanına koşarak gelir. "Baba haritayı düzelttim, artık sinemaya gidebiliriz!" der. Adam önce oğlunun söylediğine inanamaz. Ama haritanın tamamlandığını görünce, hayretler içinde bunu nasıl yaptığını sorar. Çocuk şu cevabı verir: "Bana verdiğin haritanın arkasında bir insan resmi vardı. İnsanı düzelttiğim zaman dünya da kendiliğinden düzeliverdi."

-- * --

Yaşlanan Saatler

*Kurduğum saatlerin azizliği bu tehir,
Her seherde mahzunsun, âşık mısın ey şehir?
Yolların yorgunluğu adımlarıma siner,
Saadetin yağmuru, yağmadan evvel diner!
Geç kalışların ruhu menzillere işlerken,
Hüzünler bana kalır, zaman ömrü dışlerken...
Kırgınım sabahlara, sensiz doğan güneşe;
Yegâne hasretimdir senle tattığım neşe!
Kuzucağım gözlerin gerilirken düşüme,
Hasretin ayazında n'olur sen de üşüme...
Devrediyor ne varsa, sıkıntılar artıyor;
Yokluğunun iklimi saçımı ağartıyor...
Aşkınla kanat vurdu, gönül kuşum semâya;
Sana ermek içindir, savruluşum semâya!
Sevdâ yazan kalemin mürekkebi ateşten,
Yanmak budur ey peri, alev alev gülüşten!
Yâr, değil mi ki zaman; dingin akan bir nehir?
Yaşlanan saatlerin, azizliği bu tehir...*

Güçer KAFA

ev hali

Binnaz TIKNAZOĞLU

Ziraat Mühendisi

Samsun Tarım İl Müdürlüğü

BURMA TEL KADAYIF

Malzemeler

750 g kadayif
500 g tereyağ
250 g ceviz veya yeşil fıstık
1/2 limon

Şurubu

750 g toz seker
2 su bardağı su

Yapılışı

Kadayifın bir kısmını ayırıp uzunlamasına yayın. İçindeki hamursu kısmı temizleyin. Kadayifın ortasına 2 kahve fincanı ceviz veya yeşil fıstığı uzunlamasına yerleştirin. Kadayifın bir ucunu cevizlerin üstüne kapatıp devamlı çevirerek ince uzun boru biçimine getirin. Ortadan itibaren çevirerek daire biçiminde sarıp tepsinin ortasına yerleştirin. Kalan kadayıfı da aynı şekilde sarıp tepsiye yerleştirin. Yağı yakmadan kızdırın ve kadayifın üstüne gezdirin. Fırında kızarana kadar pişirin. Alt üst yaparak diğer yüzünü de kızartın. Şurubunu ılıkken üzerine gezdirin Soğuduktan sonra servis yapın.

Püf Noktaları

- Kirli ütülerin altlarını sirkeye batırılmış pamukla temizleyebilirsiniz.
- Soğuktan ve rüzgardan çatlayan dudaklarınızı korumak için vazelin yağı sürünüz.
- Giysilerin fermuarını yıkama esnasında korumak için mutlaka kapalı halde iken yıkayınız.
- Kansızlığa karşı 1 litre kaynar suda 200 gram mısır püskülü kaynatın ve günde iki fincan bu karışımdan için.

- Ampullerin temizliğini sigortaları kapatarak alkollü bezle yapınız.
- Akan pillerin bıraktığı lekeleri silmek için karbonatlı suya batırılmış bez kullanınız.
- Sentetik kumaşları keserken makasınızı biraz ısıtınız.

CEVİZPARE

Malzemeler

500 g un
1 paket kabartma tozu
100 g irmik
2 su bardağı iri çekilmiş ceviz
125 g pudra şekeri
2 adet yumurta
250 g sana yağ
1 paket vanilya

Şurubu

3 su bardağı şeker
3 su bardağı su
1/2 adet limon suyu

Yapılışı

Şurubu kaynatıp soğuması için bir kenarda bekletilir. Derin bir kabda oda sıcaklığında beklettiğimiz sanayi pudra şekerini yumurtaları irmiği unu kabartma tozunu vanilyayı iyice yoğurun. En son içine iri çekilmiş cevizi ilave edip. Oluşan hamurdan kuru köfte büyüklüğünde parçalar koparın. Uzun olarak yuvarlayın. Yağlanmış tepsiye dizin. Önceden ısıtılmış 185 derece fırında 35-40 dakika pişirin. Piştikten sonra şerbetini döküp iyice çekmesini sağlayın.

Sağlıklı yaşam için bol sebze ve meyve tüketiniz.



Temelin İşleri

- Arkadaşı Temel'e seslenmiş geç bak bakalım arabanın sinyalleri çalışıyor mu, demiş. Temel aşağı inip bagimaya başlamış: -Yanayi, -Yanmayı, -Yanayi, -Yanmayı...
- Temel olimpiyat oyunları 100 metre finalinde doping yapmış. Anlaşılmasın diye sonuncu olmuş.
- Temel banyo yapacaktı. Kapıdan kimse gözlemesin diye kapıyı sökmüş.
- Askerde telgraf tellerini tamir ediyorlar, tel yetmeyince dikenli tel kullanıyorlar. Temel de "telgraflar yırtık çıkacak" diye itiraz ediyor.
- Temel saat 02.30'da arkadaşı Dursun'u arıyor. Telefon kalkıyor. -Buyurun. -Alo orası 11,11 mi? -Hayır burası:1,1,1,1 -Kusura bakma yanlış numara çevirmişim.
- Temel karısına yardım etmek için perdeleri ben ütüleyim demiş. Ve perdeleri ütülerken aşağı düşmüş, ölmüş.
- Temele sormuşlar. En çok hangi nefesleri seversin. Temelde cevap vermiş. Sigaramın ilk nefesi ile, kaynanamın son nefesi...

Sorma Soruyu

Padişah ile Vezir tartışmaya başlamış. Padişah, vezire, "En büyük ve en güçlü benim. Sen benim emrimdesin" demiş. Vezir, "Hayır ben büyüğüm. Ordunun başında ben savaşıyorum, sen sadece mühür basıyorsun" diye itiraz etmiş. Tartışma uzayınca Padişah'la vezir, bir çobanın yanına gitmiş ve konuya direkt girmemek için çobana sormuşlar; -Senin koyunun mu büyük ineğin mi? Çoban "İnek" demiş, -Keçin mi büyük, öküzün mü? Çoban "Öküzüm tabii ki" deyince, kilit soruyu yöneltmişler çobana; -Söyle bakalım "Padişah mı büyük, vezir mi?".. Çoban hiç düşünmeden yanıtlamış.

-Vallahi ben bu hayvanları tanımıyorum...



- ✓ Hiçbir önyargım yok. Bütün insanlardan nefret ediyorum, o kadar.
- ✓ Her türlü iyi niyet itina ile suiistimal edilir.
- ✓ Paranın ne önemi var mühim olan miktardır.
- ✓ Öldürdüğü insan 8 dil biliyordu, toplu katliamdan yargılandı.
- ✓ Kurtlardan teklif geldi. Sürüden ayrılıyorum.

t@rimnet

Hüseyin KURT
Ziraat Mühendisi
Tarım Danışmanı

Gönder Menüsü Hakkında

Windows altında herhangi bir dosyaya sağ tıkladığınızda bir menü açılır, bu menünün Gönder (Send To) ismini taşıyan bir alt menüsü vardır. Gönder menüsü, Windows'da hayatı daha hızlı kılmak için kullanabileceğimiz çok fonksiyonel bir özelliktir. Bir programa kısayol oluşturur ve bu kısayolu Windows klasörünün altında yer alan Send To klasörünün içine koyarsanız söz konusu program Gönder menüsüne dahil edilmiş olur. Örneğin Notepad (Not Defteri) böyle bir işlem için çok uygundur. Notepad'e bir kısayol oluşturun ve bu kısayolu Send To klasörüne taşıyın. Bundan böyle, herhangi bir dosyayı Notepad ile açmak için dosyaya sağ tıklamanız ve Send To menüsünden Notepad'i seçmeniz yeterli olacaktır. Bu şekilde dosyayı çok hızlı bir şekilde görebilir ve edit edebilirsiniz.

Hesap Makinesinin Özelliği

Not defterinde yada diğer kopyalayabileceğiniz bir yerdeki matematiksel işlemi hesap makinasında yapabilirsiniz. Örneğin not defterini açıp şunları yazın:

$$1260-(126/3)+(165*11)-(102-230)=$$

Bu satırı kopyalayın, Hesap makinasında menüden Düzen/Yapıştır ı tıklayın. Sonucu göreceksiniz. Burada dikkat edilecek şey işlem önceliği olanları parantez içine almamız gerektiği.

Bu püfün ne avantajı var? Hata yapma ihtimalimiz azalır. Kontrol kolaylaşır. Hata durumunda yeniden hesaplama için rakamları bir daha yazmamıza gerek kalmaz. Yalnızca hatalı olan değiştirilir.

Ekle/Kaldır Listesi

Bazen yanlışlıkla programı bilgisayarınızdan silmek için programın klasörünü silersiniz. Bu durumda Denetim Masası / Program Ekle-Kaldır da o programı kaldırmaya çalıştığınızda kalkmaz. Bunun için tweakui yardımcı programı kullanabilirsiniz. Yoksa Başlat/Çalıştır/Regedit'i çalıştırın (Çalıştır'ı klavyeden çalıştırmak için Win tuşu ile R tuşuna basın.)

- 1- HKEY_LOCAL_MACHINE 'i yanındaki + yı tıklayın açılan listeden
- 2- 2- Software 'i açın, aynı şekilde takip edin
- 3- Microsoft 'u açın
- 4- Windows 'u açın
- 5- CurrentVersion 'u açın
- 6- Uninstall' ı açın
- 7- (Bilgisayarım \HKEY_LOCAL_MACHINE\ Software\ Microsoft\ Windows\ CurrentVersion\ Uninstall)

Burada Program-Ekle kaldırdaki listeyi göreceksiniz. Listedden kaldıramadıklarınızı DEL tuşuna basarak silin.

Windows açılışı

Win98 kullanıyorsanız Başlat / Çalıştır / MSCONFIG.EXE yi çalıştırıp Başlangıç tabını seçin buradan çalışmasını istemediğiniz programın solundaki kutuyu tıklayıp boşaltın. Yada REGEDIT'i çalıştırıp HKEY_LOCAL_MACHINE\ Software \ Microsoft \ Windows \ CurrentVersion \ Run yada Run service kısmına ulaşın buradaki listeden istemediklerinizi silin.

**Her zaman doğruyu söyle;
ne dediğini hatırlamak
zorunda kalmazsın.**

Personel Hareketleri

Ali TIRAŞ

Personel Şefi

Samsun Tarım İl Müdürlüğü

Atamalar

Adı Soyadı	Ünvanı	Eski Görev Yeri	Yeni Görev Yeri
Murat ÖZDEMİR	Mühendis	Yakakent İlçe Müdürlüğü	Samsun İl Müdürlüğü
Mehmet ÇOBANOĞLU	Mühendis	Samsun İl Müdürlüğü	KKGM
Erkan ALTINIŞIK	Mühendis	Ayvack İlçe Müdürlüğü	Samsun İl Müdürlüğü
Çağrı ALTUN	Mühendis	Açıktan Atama	Çarşamba İlçe Müdürlüğü
A.Faruk YEŞİLSU	Mühendis	Açıktan Atama	Vezirköprü İlçe Müdürlüğü
Serpil TURAL	Mühendis	Açıktan Atama	Samsun İl Müdürlüğü
Selçuk BÜYÜKTAŞ	Mühendis	Açıktan Atama	Samsun İl Müdürlüğü
Hamdi YILMAZ	Mühendis	Açıktan Atama	Samsun İl Müdürlüğü
Hasan ÇEBİ	Mühendis	Samsun İl Müdürlüğü	Aydın İl Müdürlüğü
Sıdık AKTAŞCI	Mühendis	Samsun İl Müdürlüğü	Arş.Plan.ve Koord.Başk.
Çetin TOKUR	Vet.Hekim	Ordu-Mesudiye İlçe Müdürlüğü	Bafra İlçe Müd,
Muhammet ERGİN	Vet.Hekim	Açıktan Atama	Ladik İlçe Müdürlüğü
Uğur AKIN	Vet.Hekim	Açıktan Atama	Asarcık İlçe Müdürlüğü
Sedat ORMANCI	Vet.Hekim	Van-Erciş İlçe Müdürlüğü	Tekkeköy İlçe Müdürlüğü
Cantürk YETİK	Vet.Sağ.Tek.	Asarcık İlçe Müdürlüğü	Ladik İlçe Müdürlüğü
Hüseyin KOÇ	Vet.Sağ.Tek.	Vezirköprü İlçe Müdürlüğü	Asarcık İlçe Müdürlüğü
F.Fatih KALELİOĞLU	Vet.Sağ.Tek.	Çarşamba İlçe Müdürlüğü	Samsun İl Müdürlüğü
Zekai ALTINDİŞ	Çevre Sağ.Tek.	Samsun-Terme Sağ.Grup Başk.	Çarşamba İlçe Müdürlüğü
Ahmet ARAL	Çevre Sağ.tek.	Samsun İl Sağlık Müdürlüğü	Samsun İl Müdürlüğü
Ali BAYRAK	Çevre Sağ.Tek.	75.Yıl Sağ.Ocağı	Samsun İl Müdürlüğü
Mustafa SALMA	Çevre Sağ.Tek.	Samsun Terme 2 Nolu Sağ.Ocağı	Terme İlçe Müdürlüğü
İlker Ali TEPELİ	Çevre Sağ.tek.	Samsun Sağlık Müdürlüğü	Samsun İl Müdürlüğü
Cengiz GÜNEYSU	Çevre Sağ.Tek.	Samsun Sağlık İl Müdürlüğü	Samsun İl Müdürlüğü
Ufuk AKBAŞ	Çevre Sağ.tek.	Samsun Sağlık İl Müdürlüğü	Samsun İl Müdürlüğü
Ayhan ÖZTÜRK	Çevre Sağ.Tek.	Samsun Sağlık İl Müdürlüğü	Samsun İl Müdürlüğü
Naim TURAN	Çevre Sağ.Tek.	Bafra 1 Nolu Merk.Sağ.Ocağı	Bafra İlçe Müdürlüğü
Ercan ER	Teknisyen	Giresun-Yağlıdere İlçe Müdürlüğü	Ayvack İlçe Müdürlüğü
Mustafa ALTINKAYNAK	Teknisyen	Bafra İlçe Müdürlüğü	Terme İlçe Müdürlüğü
Mahmut ATEŞ	Teknisyen	Vezirköprü İlçe Müdürlüğü	Bafra İlçe Müdürlüğü
Aydan ÇAM	Teknisyen	Zirai Karantina Müdürlüğü	Erzincan İl Müdürlüğü
Müzeyyen ULUÇAY	Daimi İşçi	Samsun İl Müdürlüğü	Bursa Tarım İl Müdürlüğü

Emekliler

Adı Soyadı	Ünvanı
Kayhan ŞAHİN	Mühendis
Hüseyin ALIŞ	Mühendis
Ali Kemal KARA	Vet.Sağ.Teknikeri

Adı Soyadı	Ünvanı
Neziha KARADENİZ	Şef
Adnan İBRAHİMOĞLU	Daimi İşçi

**Yaşam her gün ve her yerde yeniden başlar.
Emekli arkadaşlarımıza yeni yaşamlarında esenlikler dileriz.
Samsun Tarım İl Müdürlüğü**

b u i l m e a c a e

Adnan ÖZBULUT

Ziraat Mühendisi

Samsun Tarım İl Müdürlüğü

Bulmacamızı doğru çözen ve yazışma adresimize gönderenlere İl Müdürlüğümüz yayınlarından olan **Ana Arı Yetiştiriciliği** kitabı hediye edilecektir.

	1	2	3	4	5	6	7	8
1								
2					■			
3								
4					■			
5							■	■
6		■		■				
7						■		
8			■					
9							■	
10	■							

Soldan Sağa

1. Vezir Nizamülmülk'ün Medereseler Zinciri, **2.** Üretim İşİ, Bir Kab, **3.** Onur Verme, **4.** Dünya, Malların Konduğu Bölüm, **5.** Bayan İsmi, **6.** Serbest Bırakma, **7.** Gecikme, Çıplak, **8.** Genişlik, Fakat, **9.** Çekekcek, **10.** Madeni.

Yukarıdan Aşağıya

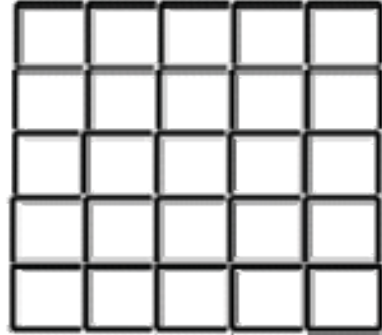
1. Bir Makam, **2.** Yardımlaşma, Ehemmiyet, **3.** Gereklilik, Tersİ İridyum, **4.** Açık, Saha, **5.** Bir Uzakdoğu Sporu, **6.** Karşı Çıkma, Bir Yağış, **7.** Piyade, Birdenbire, **8.** Üzüntü, Dar Uzun Geçit.

Geçen Sayının Yanıtları

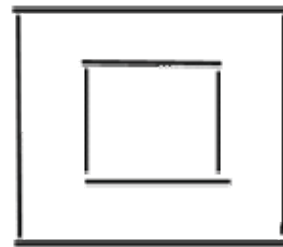
Soldan Sağa : **1.** Kamikaze, **2.** Eros, Lal, **3.** Manivela, **4.** Otomatik, **5.** Tıp, Ma, **6.** Eko, İdam, **7.** Liken, **8.** Al, Maket, **9.** Mana, **10.** İdol, Ray.
Yukarıdan Aşağıya: **1.** Kemoterapi, **2.** Aratik, **3.** Monopol, **4.** İsim, İmal, **5.** Vatan, **6.** Alet, Dekar, **7.** Zalimane, **8.** Elakam, Tay.

ZEKAMETRE

- ✓ Boş karelere 1'den 25'e kadar rakamları öyle yazın ki; yan yana, alt alta ve köşeden köşeye toplamları hep 65 olsun.



- ✓ Gördüğünüz 8 kalemden hiçbirinin boyunu değiştirmeden birbirine eşit büyüklükte 3 kare yapabilecek misiniz?



- ✓ Bir masanın etrafında 15 çocuk ve masanın üstünde bir tabak içinde de 15 tane yumurta var. Her çocuk birer yumurta aldı. Tabakta daha bir yumurta kaldı, bu mümkün mü?



Cevaplar Gelecek Sayıda

Brassica napus L. ssp. napus
©Thomas Schoepke
www.plant-pictures.com

